

Yisu hik
Auk Loṅ Kapô
thô hadêṅ Jon
Abô môn

Aposel Jon hato kapy a êntêk hadêṅ avômalô êvhaviṅ takatu ba Lom iniṅ gavman lôk avômalô vi êv malaiṅ hadêṅ i. Hato hathak wêṅ takatu ba Wapômbêṅ hik thô hadêṅ yani ek injik malêla takatu ba tem imbitak kethêṅ thô. Kapy a êntêk ma auk loṅ kapô bêṅ anêṅ hêk kapô.

Hato ek embatho avômalô êvhaviṅ loṅ ek nimiṅ lôklok-waṅ endeba êyô waklavôṅ Yisu endelêm. Yisu halehalêm, êṅ ma Sadaṅ lôk anêṅ avômalô takatu ba esopa yani tem nêpôm malaiṅ bêṅ. Ma avômalô êvhaviṅ tem nêmo mavi imbiṅ Yisu êtôm wak nômbêṅ intu sapêṅ.

Hato kapy a êntêk hadêṅ 95 AD la.

Abô môn

¹* Auk loṅ kapô êntêk ma Wapômbêṅ hêv hadêṅ Yisu Kilisi ek injik thô êndêṅ anêṅ avômalô ku esak nôm takatu ba tem imbitak kethêṅ. Yisu hêv anêṅ aṅela ba hi hanaṅ ba hik thô hadêṅ anêṅ anyô ku Jon. ² Ma Jon hayê Wapômbêṅ anêṅ abô lôk abô avanôṅ takatu ba Yisu hanaṅ ma hanaṅ lôkthô bêṅ. ³* Ma ôpatu ba hasam abô plopet êntêk ma êmô lôk lamavi. Ma ôpatu ba halaṅô ba hasopa ma êmô lôk lamavi ek malê nena waklavôṅ lêk habobo.

Jon hato abô hadêṅ avômalô êvhaviṅ ôdôṅ bahêyvi ba lahavuju

* 1:1: ALK 22:6 * 1:3: ALK 22:7,10

⁴*Ya Jon yahato kapya êntêk hi hadêŋ avômalô êvhaviŋ anêŋ malak bahenŋvi ba lahavuju takatu ba êmô plovins Esia. Anyô Bêŋ atu ba lêk hamô ma bôk hamô ba tem êlêm, yani anêŋ wapôm lôk labali êmô imbiŋ môlô. Ma lovak matheŋ bahenŋvi ba lahavuju atu ba êmô Anyô Bêŋ atu anêŋ loŋ hayabiŋ avômalô anêŋ wapôm lôk yôhok êmô imbiŋ môlô. ⁵*Ma Yisu Kilisi atu ba hamiŋ lôklokwaŋ hathak Wapômbêŋ anêŋ abô anêŋ wapôm lôk labali êmô imbiŋ môlô aêŋ iyom. Yani anyô haviyô môŋ hêk ŋama lôk hayabiŋ kiŋ pik sapêŋ.

Yani lahaviŋ alalô ba anêŋ thalaleŋ hapole alalô vê hêk alalôaniŋ kambom. ⁶*Ma yani hatak alalô ek nambitak ŋê nambok da êmô Kamik Wapômbêŋ anêŋ loŋ lôkliŋyak kapô. Nanêm athêŋ lôkmaŋgiŋ lôk lôklokwaŋ êndêŋ yani êtôm wak nômbêŋ intu sapêŋ. Avanôŋ.

⁷*Ôŋgô! Yani hamô buliv kapô ba halêm ba tem avômalô sapêŋ nêgê yani. Avômalô takatu ba bôk ibi yani lôk avômalô pik sapêŋ tem nêgê yani ba nedaŋ asêŋ malêŋ. Avanôŋ, tem imbitak aêŋ.

⁸*Anyô Bêŋ Wapômbêŋ hanaŋ nena, “Ya anyô môŋ anôŋ lôk haveŋ yam haviŋ. Bôk yahamô ma lêk yahamô ma tem yasok. Lôkliŋyak sapêŋ ma ya iyom yenaŋ.”

Jon hayê Yisu

⁹Ya Jon môlônim aiyaŋ. Wapômbêŋ hayabiŋ alalô sapêŋ hamô anêŋ loŋ lôkliŋyak kapô ba alalô athak awa malaiŋ lomalomoma ba amiŋ lôklokwaŋ hathak Yisu. Yahamô ŋgavithôm anêŋ Patmos hathak yahanaŋ Wapômbêŋ anêŋ abô lôk yahanaŋ abô hathak Yisu. ¹⁰Hadêŋ Anyô Bêŋ anêŋ waklavôŋ ma Lovak Matheŋ anêŋ lôklokwaŋ

* 1:4: Kis 3:14-15; ALK 3:1; 4:5 * 1:5: Sng 89:27; Kol 1:18 * 1:6: 1Pi 2:9; ALK 5:10; 20:6 * 1:7: Dan 7:13; Sek 12:10; Mat 24:30; Jon 19:34-37; 1Te 4:17 * 1:8: ALK 21:6; 22:13

hawa ya. Ma yahalaṅô kaêk bêṅ hatôm lavuak halaṅ haveṅ ya yam ¹¹ba hanaṅ, “Oto nôṃ takatu ba hôyê êndôk kapya ba nêṃ êndêṅ avômalô êvhaviṅ ôdôṅ baheṅvi ba lahavuju takatu. Oto ni Epesus lo Smelna ma Pelgamum lo Taiataila ma Saldis lo Piladelpia ma Laodisia.”

¹²Ma yahik ya liliṅ ek yaṅgê kaêk atu ba elam hadêṅ ya, êṅ ma yahayê atum lam gol baheṅvi ba lahavuju hamîṅ.

¹³*Ma yahayê anyô hamô atum lam takêṅ malêvôṅ ba hatôm anyô te nakaduṅ. Yani hik kwêv daim ba hayô va luvî ma havaṅgiṅ sôp gol te hawê haveṅ bôm kabum.

¹⁴*Ma anêṅ wakadôk ṅauṅ ma thapuk anôṅ hatôm bok-sipsip vuluk lôk hatôm buliv thapuk anôṅ. Ma anêṅ madaluk ma hatôm atum dahalaṅ. ¹⁵Ma anêṅ vakapô ma hatôm aey mayav mabuṅ mavi atu ba êbôk hamô atum ba habi kêdêkêdê. Ma anêṅ abô anêṅ pôk ma diṅdiṅ hatôm ṅaṅ bêṅ halaṅ. ¹⁶*Yani havalonṅ vuliṅ baheṅvi ba lahavuju hamô yani baṅ vianôṅ. Ma biṅ vovak daim te ba ma hêk luvî hale yani abôlêk. Ma yani thohavloma ma hatôm wak habi mathalaleṅ kambom.

¹⁷*Yahayê yani ma yahêv yak halôk hêk yani va hatôm anyô ṅama. Ma yani hatak baṅ vianôṅ hayô hêk ya ma hanaṅ, “Miṅ ôkô ami. Ya anyô môṅ ba haveṅ yam haviṅ. ¹⁸Ya ma ôpatu ba hamô lôkmala. Bôk yahama ma doṅtom lêk yahamô lôkmala hatôm wak nômbêṅ intu sapêṅ. Ma yahavalonṅ ṅama lôk anêṅ loṅ iniṅ vovaleṅ. ¹⁹Oto nôṃ takatu ba hôyê. Nôṃ takatu vi lêk hamô ma vi tem imbitak emberṅ yam. ²⁰Êntêk ma abô loṅ kapô hathak vuliṅ baheṅvi ba lahavuju takatu ba hôyê hamô yabaheṅ vianôṅ lôk atum lam gol baheṅvi ba lahavuju.

* 1:13: Dan 7:13; 10:5 * 1:14: Ese 43:2; Dan 7:9; 10:6; ALK 2:18; 19:12

* 1:16: Hib 4:12; ALK 2:12; 19:15 * 1:17: Ais 44:6; 48:12; ALK 2:8; 22:13

Anêḡ ôdôḡ ma aêntêk: vuliḡ baheḡvi ba lahavuju takêḡ ma aḡela baheḡvi ba lahavuju takatu ba eyabiḡ avômalô êvhaviḡ ôdôḡ baheḡvi ba lahavuju takatu. Ma atum lam gol baheḡvi ba lahavuju takatu ma avômalô êvhaviḡ ôdôḡ baheḡvi ba lahavuju.”

2

Abô hi Epesus

¹ *Ma ôpêḡ hanaḡ hadêḡ ya nena, “Oto abô ni êndêḡ aḡela atu ba hayabiḡ avômalô êvhaviḡ anêḡ Epesus aêntêk:

Abô êntêk halêm anêḡ ôpatu ba havalonḡ vuliḡ baheḡvi ba lahavuju hamô baḡ vianôḡ ma haveḡ atum lam gol baheḡvi ba lahavuju malêvôḡ. Ba hanaḡ nena:

² *Yahayala môlônim bôk lo loḡ lôk unim ku takatu ba udum ba umiḡ lôklokwaḡ. Ma ôpôlik hathak ḡê kambom. Ma bôk olaḡô ḡê takatu ba esau nena thêlô ma aposel ba oyala nena thêlô ma ḡê abôyaḡ. ³ Ma ovalonḡ yenaḡ athêḡ loḡ ba malaiḡ lomaloma hapôm môlô ma doḡtom umiḡ lôklokwaḡ lôk lemimvidonḡ ma miḡ vau ami.

⁴ Ma doḡtom môlônim kambom te hamô ba yahadô. Môlô miḡ lemimhaviḡ ya hatôm môḡ sêbôk ami. ⁵ *Aêḡ ba lemimimbi kobom mavi sêbôk ma tem ôḡḡô nena môlô lêk ôêv yak bêḡ anôḡ. Aêḡ ba node kapôlômim liliḡ ek nosopa loḡôndê mavi sêbôk atu. Ma mi ma tem yasôk ek yanêm môlônim atum lam vê. ⁶ Ma doḡtom môlô othak udum nôḡ mavi te nena môlô ôpôlik hathak avômalô takatu ba esopa Nikolas anêḡ kobom hatôm atu ba yahapôlik aêḡ iyom.

⁷ *Opalê atu ba lôk lêndôḡ ma endarô abô takatu ba

* 2:1: ALK 1:16 * 2:2: 1Jon 4:1 * 2:5: ALK 3:3 * 2:7: Stt 2:9; ALK 22:2,19

Lovak Matherj hanañ hadêñ avômalô ôdôn takatu ba êvhaviñ. Ñê takatu ba leñiñvidonj ba miñ êv yak ami ma tem yatak thêlô ek nejanj alokwanj va atu ba hêv lôkmala hamô Wapômbênj anêñ loj mavi anônj kapô.”

Abô hi Smelna

⁸ Ma ôpênj hanañ hathak lojbô nena, “Oto abô ni êndênj aņela atu ba hayabiñ avômalô êvhaviñ anêñ Smelna aên-têk:

Abô êntêk halêm anêñ ôpatu ba hamônj ba havenj yam ma bôk hama ba haviyô hathak lojbô. Ma yani hanañ aên-têk: ⁹ *Yahayala malaiñ lomaloma hapôm môlô ba ômô thavuthiñ, ma doņtom môlô ma ñê lôk nômkama bêñ hêk Wapômbênj ma. Ma yahayala abô kambom takatu ba avômalô vi enañ hathak môlô. Thêlô esau nena thêlô ma Wapômbênj anêñ avômalô Islael ma doņtom mi. Thêlô ma Sadañ anêñ avômalô. ¹⁰ *Miñ môlô nôkô esak malaiñ takatu ba tem êpôm môlô ketherj ami. Odañô! Sadañ tem indum ek avômalô netak môlô doho êndôk koladônj ek nesaê môlô. Ma môlô noja malaiñ êtôm wak laumiñ. Numiñ lôklokwanj endeba noma ma tem yanêm lôkmala atu ba nêmo êtôm wak nômbênj intu sapênj anêñ kuluñ gol êndênj môlô.

¹¹ *Opalê atu ba lôk lëndônj ma endañô abô takatu ba Lovak Matherj hanañ hadêñ avômalô ôdôn takatu ba êvhaviñ. Ñê takatu ba leñiñvidonj ba miñ êv yak ami ma tem miñ neja malaiñ esak ñama atu ba havenj yam ami.”

Abô hi Pelgamum

¹² Ma ôpênj hanañ hathak lojbô nena, “Oto abô ni êndênj aņela atu ba hayabiñ avômalô êvhaviñ anêñ Pelgamum aên-têk:

* 2:9: 2Ko 11:14-15; ALK 3:9 * 2:10: 2Ti 4:8; Jem 1:12 * 2:11: ALK 20:14; 21:8

Abô êntêk halêm anêj ôpatu ba havalonj biŋ vovak ba ma hêk luvi. Hanaŋ aêntêk: ¹³ Yahayala loj atu ba môlô ômô. Loj êj ma Sadaŋ da hamô ba hayabiŋ, ma doŋtom môlô ômô loj êj ba ovalonj yenaŋ athêj loj lôklokwaŋ. Ma hadêj waklavôj atu ba ik Antipas vônô hêk môlônim malak ma môlô miŋ otak unim ôêvhaviŋ ya ami. Yani hêvhaviŋ ya bêj anôj ba hanaŋ yenaŋ abô bêj hêk Sadaŋ anêj loj.

¹⁴ *Ma doŋtom môlônim kambom doho hêk ba ya-hadô. Môlô doho osopa plopet bô Balam anêj abô. Sêbôk ma yani hêv auk hadêj Moap iniŋ kiŋ Balak ek êndôk avômalô Israeŋ leŋiŋ ek nindum kambom ba nejaŋ nôm takatu ba bôk hêv hadêj ŋgôk lôk nindum sek waliliŋ. ¹⁵ Aêj iyom ma môlô doho osopa Nikolas anêj abô. ¹⁶ Aêj ba node kapôlômim liliŋ. Mi ma tem yasôk ketheŋ oyaŋ ba yaŋgik vovak esak yenaŋ biŋ vovak atu ba hale yaveŋbôlêk êndêj môlô takatu ba miŋ ole am liliŋ ami.

¹⁷ *Opalê atu ba lôk lêndôj ma endanô abô takatu ba Lovak Matherj hanaŋ hadêj avômalô ôdôj takatu ba êvhaviŋ. Ijê takatu ba leŋiŋvidonj ba miŋ êv yak ami ma tem yanêm nôm ‘mana’ êndêj thêlô hatôm bôk yahêv hadêj Israeŋ êmô loj thiliv. Mana êj ma lêk hamô loj kapô. Ma tem yanêm thêlô valu thapuk te lôk athêj lukmuk atu ba eto hathak. Anyôla miŋ hayala athêj lukmuk êj ami ma ôpatu ba hawa iyom intu hayala.”

Abô hi Taiataila

¹⁸ *Ma ôpêj hanaŋ hathak loŋbô nena, “Oto abô ni êndêj aŋela atu ba hayabiŋ avômalô êvhaviŋ anêj Taiataila aêntêk:

* 2:14: Nam 22:1-25:2; 31:16; 2Pi 2:15

* 2:17: Kis 16:4,14-15,33-34; Ais

62:2; Jon 6:48-50 * 2:18: ALK 1:14-15

Abô êntêk halêm anêŋ Wapômbêŋ anêŋ Nakaduŋ atu ba madaluk hatôm atum dahalaŋ ma vakapô hatôm aeŋ mayav atu ba habi kêdêkêdê. Hanaŋ aên-têk: ¹⁹ Yahayala môle nim kobom. Yahayala môle nim lemimhaviŋ lôk ôêvhaviŋ ma ôêv avômalô sa ba umiŋ lôklokwaŋ iyom. Hadêŋ môle ma môle udum ku dokte, ma doŋtom lêk môle udum ku bêŋ.

²⁰* Ma doŋtom môle nim kambom te hêk ba yahadô. Avi te hatôm Jesebel hamô haviŋ môle. Yani hasau nena yani ma avi plopet te, ma doŋtom yani anêŋ abô halom yenaŋ nê ku ek nindum sek waliliŋ lôk nejaŋ nô m takatu ba êv da hadêŋ ngôk. Yani hadum kambom takêŋ, ma doŋtom môle miŋ ôêv yani vê ami! ²¹ Yahêv waklavôŋ ek yani ende kapô liliŋ ba etak anêŋ sek waliliŋ, ma doŋtom mi. Yani hadô. ²² Odaŋô! Tem yanêm lijiŋ bêŋ êndêŋ yani lôk yanêm malaiŋ bêŋ êndêŋ nê takatu ba idum sek haviŋ yani ba miŋ ele kapôleŋiŋ liliŋ ami. ²³* Ma tem yaŋgik yani anêŋ avômena pôpônô. Aêŋ ba avômalô ôdôŋ êvhaviŋ lôkthô tem neyala nena ya ôpatu ba yahayê avômalô kapôleŋiŋ lôk iniŋ auk. Ba tem yanêm vuli êndêŋ môle tomtom êtôm nô m takatu ba udum. ²⁴ Ma doŋtom lêk yahêv ku doŋtom iyom hadêŋ môle vi anêŋ Taiataila atu ba miŋ osopa yani anêŋ abô ami. Lôk miŋ oyala nô m atu ba elam nena, ‘Sadaŋ anêŋ auk loŋ kapô’ ami. Ku êŋ ma ²⁵* nobaloŋ unim auk loŋ endeba yatup am.

²⁶ Nê takatu ba leŋiŋvidôŋ ba miŋ êv yak ami ma idum yenaŋ yalenhaviŋ aleba hayô anêŋ daŋ, ma tem yanêm athêŋ bêŋ êndêŋ thêlô ek neyabiŋ avômalô pik lôkthô. ²⁷* Thêlô tem neja kôm aeŋ ek neyabiŋ avômalô

* 2:20: 1Kij 16:31; 2Kij 9:22 * 2:23: Sng 7:9; Jer 17:10; ALK 20:12-13

* 2:25: ALK 3:11 * 2:27: Sng 2:9

pik lôklokwaṅ ba nimbi thêlô ba nipup nenanena êtôm uṅ anôṅ. Wakamik bôk hêv athêṅ bêṅ hadêṅ ya ba tem yandum aêṅ iyom êndêṅ thêlô. ²⁸* Ma tem yanêm vuliṅ lôkbôk êndêṅ thêlô imbiṅ. ²⁹ Opalê atu ba lôk lêndôṅ ma endanô abô takatu ba Lovak Mathêṅ hanaṅ hadêṅ avômalô ôdôṅ takatu ba êvhaviṅ.”

3

Abô hi Saldis

¹* Ma ôpêṅ hanaṅ hathak loṅbô nena, “Oto abô ni êndêṅ aṅela atu ba hayabiṅ avômalô êvhaviṅ anêṅ Saldis aêntêk:

Abô êntêk halêm anêṅ ôpatu ba hayabiṅ Wapômbêṅ anêṅ lovak mathêṅ baheṅvi ba lahavuju ma havalonṅ vuliṅ baheṅvi ba lahavuju. Ma yani hanaṅ aêntêk: Yahayala môlônim kobom. Avômalô esoṅ nena môlô ômô lôkmala. Ma doṅtom mi, môlô bôk oma yôv. ² Numbiyô! Môlônim ôêvhaviṅ lêk habobo ema ba intu nobatho am loṅ ek malê nena môlônim ku ma volonṅ oyaṅ hêk yenaṅ Wapômbêṅ ma. ³* Lemimimbi abô takatu ba bôk olaṅô ba ovalonṅ. Ma node kapôlômim liliṅ ba nodovak abô êṅ viṅ. Môlô miṅ oviyô ami, ma tem yasôk êtôm anyô vani ba môlô noboloba.

⁴* Ma doṅtom môlô naju iyom anêṅ Saldis intu unim sôp mabuṅ denaṅ. Unim kobom ma mavi ba intu embeṅ yam ma hatôm noba sôp thapuk ba nombeṅ imbiṅ ya. ⁵* Ṃê takatu ba leṅṅvidonṅ ba miṅ êv yak ami tem nipuk sôp thapuk êtôm thêlô. Tem miṅ yanêm thêlônṅiṅ athêṅ vê êṅjêk kapyâ lôkmala ami ma mi. Tem yanaṅ êndêṅ Wapômbêṅ lôk anêṅ aṅela nena, ‘Thêlô êṅ

* 2:28: ALK 22:16 * 3:1: ALK 1:4,16 * 3:3: Mat 24:43-44; 1Te 5:2; ALK 2:5; 16:15 * 3:4: Jut 23 * 3:5: Kis 32:32-33; Mat 10:32; Luk 12:8

ma yenañ.’ ⁶ Opalê atu ba lôk lëndônj ma endarjô abô takatu ba Lovak Matheñ hanañ hadêñ avômalô ôdônj takatu ba êvhaviñ.”

Abô hi Piladelpia

⁷ *Ma ôpêñ hanañ hathak lojbô nena, “Oto abô ni êndênj aņla atu ba hayabiñ avômalô êvhaviñ anêñ Piladelpia aêntêk:

Abô êntêk halêm anêñ ôpatu ba matheñ ma hanañ abô avanônj iyom. Yani hayabiñ Jelusalem lukmuk anêñ badêñ abôlêk anêñ vovaleñ hatôm Devit bôk hayabiñ Jelusalem bô anêñ. Yani hik vê ma miñ hatôm anyôla injik siñ ami. Ma yani hik siñ ma miñ hatôm anyôla injik vê ami. Yani hanañ aêntêk: ⁸ *Yahayala môlônim kobom. Odarjô. Yahik unyak abôlêk te vê ek môlô ma miñ hatôm anyôla injik siñ ami. Yahayala nena anêm lôklokwañ ma yaôna, ma dorjtom môlô osopa yenañ abô ba miñ ôvôliñ dômim hathak yenañ athêñ ami. ⁹ *Sadar anêñ avômalô takatu ba enañ nena thêlô ma Wapômbêñ anêñ avômalô Islael, ma dorjtom mi, thêlô enañ abôyañ iyom. Tem yandom thêlô ba nêlêm ek nede veñjndônj lêlô êndênj môlô ma neyala nena yaleñhaviñ môlô. ¹⁰ *Môlô othak osopa yenañ abô balabuñ lôk umiñ lôklokwañ. Ba intu tem yayabiñ môlô mavi êndênj waklavônj malaiñ atu ba tem esaê avômalô pik bêñ êntêk lôkthô. ¹¹ Tem yasôk ketheñ. Nobaloñ unim nômkama anônj loj lôklokwañ ek anyô yañ miñ enja môlônim vuli ami.

¹² *Ĵê takatu ba leñjvidonj ba miñ êv yak ami tem yatak thêlô ek nimbitak êtôm yenañ Wapômbêñ anêñ

* 3:7: Ais 22:22 * 3:8: 1Ko 16:9 * 3:9: Ais 45:14; 49:23; 60:14; ALK 2:9

* 3:10: Luk 21:19; 2Ti 2:12 * 3:12: Ais 62:2; 65:15; ALK 14:1; 21:2

unyak mathery anêꝝ landiꝝ. Thêlô tem miꝝ netak ami. Ma tem yato yenaꝝ Wapômbêꝝ anêꝝ athêꝝ lôk Wapômbêꝝ anêꝝ malak lôꝝ anêꝝ athêꝝ nena Jelusalem lukmuk êyônggêk thêlô. Malak êꝝ tem yenaꝝ Wapômbêꝝ nêꝝ anêꝝ leꝝ ba êndôk ba êlêꝝ. Ma tem yato yenaꝝ athêꝝ lukmuk êyônggêk thêlô imbiꝝ. ¹³ Opalê atu ba lôk lêndôꝝ ma endanô abô takatu ba Lovak Mathery hanaꝝ hadêꝝ avômalô ôdôꝝ takatu ba êvhaviꝝ.”

Abô hi Laodisia

¹⁴ Ma ôpêꝝ hanaꝝ hathak loꝝbô nena, “Oto abô ni êndêꝝ anjela atu ba hayabiꝝ avômalô êvhaviꝝ anêꝝ Laodisia aêntêk:

Abô êntêk ma halêꝝ anêꝝ ôpatu ba anêꝝ athêꝝ nena Avanôꝝ Biꝝ. Yani ma anyô hamiꝝ lôklokwanꝝ ek hik Wapômbêꝝ anêꝝ nôꝝ avanôꝝ thô. Ma yani pik lo leꝝ sapêꝝ anêꝝ alaꝝ. Ba hanaꝝ nena: ¹⁵ *Yahayala nôꝝ takatu ba môlô othak udum ba môlô miꝝ vovaꝝ mena thilibuꝝ la ami. Yalenhaviꝝ môlô vovaꝝ mena thilibuꝝ la ma doꝝtom mi. ¹⁶ Môlô vovaꝝ dokte ma thilibuꝝ dokte iyom ba yahadô. Ba intu tem yambululup môlô vê ende yaveꝝbôlêk. ¹⁷ *Môlô othak onaꝝ nena, ‘Ya anyô valuseleꝝ bêꝝ ma ya anyô lôkmanꝝiꝝ ba yada hatôm.’ Ma doꝝtom môlô ôthôꝝ paliꝝ nena môlô kapôlôꝝmim daluk kambom! Alikaknena, môlô avômalô thavuthiꝝ ma malemim pusip ba ômô kôlôlôꝝ. ¹⁸ *Yahanaꝝ ek môlô nôꝝnêꝝ vuli yenaꝝ gol atu ba êbôk hamô atum ba mavi ek numbitak lôkmanꝝiꝝ. Ma nôꝝnêꝝ vuli sôꝝ thapuk ek nupuk ek miꝝ mama esak lemvimpopam ami. Ma nôꝝnêꝝ vuli yak thôk ek êndôk malemim daluk ek ôꝝgô tak. ¹⁹ *Takatu ba yalenhaviꝝ i

* 3:15: Lom 12:11 * 3:17: Luk 12:21; 1Ko 4:8 * 3:18: Ais 55:1 * 3:19: 1Ko 11:32; Hib 12:6; ALK 2:5

ma yahayanda thêlô ma yahêv vovaŋ hadêŋ i ek nedaŋô abô. Aêŋ ba môlô nôŋgwêk lêlê ek node kapôlômim liliŋ.

²⁰ *Odaŋô. Yahamiŋ unyak abôlêk ba yahapididiŋ. Ma ôpatu ba halaŋô ya ba hik unyak abôlêk vê, ma tem yayô kapô ba yana ek yaŋgaŋ nôm imbiŋ yani ma enjaŋ nôm imbiŋ ya. ²¹ Ijê takatu ba leŋiŋvidonŋ ba miŋ êv yak ami tem yatak i nêmo yenaŋ loj yahayabiŋ avômalô imbiŋ ya, hatôm ya bôk lovak yôv ma yahamô haviŋ Wakamik hamô anêŋ loj hayabiŋ avômalô. ²² Opalê atu ba lôk lêndônŋ ma endanŋô abô takatu ba Lovak Mathenŋ hanaŋ hadêŋ avômalô ôdônŋ takatu ba êvhaviŋ.”

4

Anyô Bêŋ lôk anêŋ loj hayabiŋ avômalô

¹ *Vêm ma yahayê hathak lojbô ma unyak abôlêk anêŋ malak leŋ ida bôk hakyav ba hamiŋ. Ma veŋbôlêk atu ba bôk yahalaŋô hatôm lavuak hanaŋ hadêŋ ya, “Osak ba ôlêm ek yaŋgik nôm takatu ba tem imbitak embenŋ yam thô êndêŋ o.” ² *Kethenŋ oyaŋ ma Lovak Mathenŋ anêŋ lôklokwaŋ hawa ya ba yahayê Anyô Bêŋ anêŋ loj hayabiŋ avômalô hamô malak leŋ ba anyô te hayô hamô. ³ *Ma ôpêŋ anêŋ kupik habi kêdêkêdê hatôm valu te anêŋ athêŋ nena jaspâ lôk valu thalaleŋ te anêŋ athêŋ nena konilian. Ma oktheŋuliŋ te hawê haveŋ Anyô Bêŋ êŋ anêŋ loj hayabiŋ avômalô ba habi deda hatôm valu sanjek atu ba elam nena emelal. ⁴ *Anyô Bêŋ anêŋ loj hayabiŋ avômalô hamô ma avaka hatôm 24 iniŋ loj êmô eyabiŋ avômalô hawê haveŋ ba hathaŋ siŋ. Ma iniŋ sôp ma thapuk ma kiŋ

* 3:20: Jon 14:23 * 4:1: ALK 1:1,10 * 4:2: Ais 6:1 * 4:3: Ese 1:28
* 4:4: ALK 3:18

iniñ kuluj epesañ hathak gol hamô leñjnkadôk. ^{5*}Damak hêv ma kakalu hik ba pôk lôklala halêm anêj Anyô Bêj anêj loj hayabiñ avômalô. Ma Anyô Bêj anêj loj vima ma atum lam baheñvi ba lahavuju hathañ hamô. Ma atum takêj ma Wapômbêj anêj lovak mathañ baheñvi ba lahavuju. ^{6*}Ma Anyô Bêj anêj loj êj vima ma nômlate hatôm ñgwêk hêk ma mabuñ mavi anôj hatôm liyali.

Ma yahayê nôm lôkmala ayova êmô malêvôn ba êwê everj Anyô Bêj anêj loj. Nôm lôkmala ayova atu ba êmô ma maleñdaluk hêk leñvijkupik lôkthô, hêk maleñ ba dômiñ haviñ. ^{7*}Nôm lôkmala môj ma hatôm avuj laion, ma yañ haveñ yam hatôm bokmañkao malô. Ma te lu thohavloma hatôm anyô. Ma te ayova hatôm menak jeñ hayovak haveñ. ^{8*}Nôm lôkmala ayova takêj tomtom iniñ banik baheñvi ba lahavute ma maleñj hêk leñvijkupik lôkthô viyaiñ ba vikapô. Wak lo bôlôvôn sapêj ma enañ nena,

“Mathañ, mathañ, mathañ.

Wapômbêj Lôklokwañ Anôj ma anyô mathañ.

Yani bôk hamô, ma lêk hamô, ma tem êsôk.”

⁹Nôm lôkmala takêj ethak êv athêj lôkmañgiñ hadêj yani lôk enañ nena yani ma Anyô Bêj lôk êv leñjnmavi hadêj ôpatu ba hamô Anyô Bêj anêj loj hayabiñ avômalô ba hamô lôkmala hatôm wak nômbêj intu sapêj. Thêlô idum aêj, ^{10*}êj ma avaka 24 takatu êv yak êlôk êk Anyô Bêj atu ba hamô anêj loj hayabiñ avômalô ma, ma êv yeñ hadêj ôpatu ba hamô hatôm wak nômbêj intu sapêj. Thêlô etak iniñ kuluj gol halôk hamô Anyô Bêj anêj loj hayabiñ avômalô ma enañ,

¹¹“Anyô Bêj iyom intu yêlôaniñ Wapômbêj.

* 4:5: Ese 1:13; Sek 4:2; ALK 1:4; 8:5; 11:19; 16:18 * 4:6: Ese 1:5-10,22; 10:14 * 4:7: Ese 1:10; 10:14 * 4:8: Ais 6:2,3; Ese 1:18; 10:12 * 4:10: ALK 19:4

O iyom hatôm onja deda lôkmanjij lôk athên bêj
 ma lôklokwanj ek malê nena o iyom hopenanj
 nômkama lôkthô.
 Ma nômkama lôkthô habitak ba hamô ek malê nena
 oda lemhavij.”

5

Boksipsip Nakaduj hawa kapy

¹*Ma yahayê ôpatu ba hamô anêj loj hayabij avômalô.
 Ma havalonj kapy lôku bêj te hêk baj vianônj. Ba eto
 abô hêk vi ba vi. Ma ik sij hathak nôm tôktôk bahenji
 ba lahavuju. ²Ma yahayê anjela lôklokwanj te dalam kaêk
 bêj, “Opalê te hatôm nê m nôm tôktôk vê ba ekak kapy
 êntêk?” ³Ma dojtom anyôla te anêj lej mena pik mena
 pik kapô la mij hatôm ekak kapy êj ba ênjê kapô ami.
⁴Ba intu yahalanj ba yahalanj ek malê nena mij êpôm anyô
 late ek ekak kapy êj ba ênjê kapô ami. ⁵*Ma dojtom
 avaka takatu te hananj hadêj ya, “Asên dô. Nôngô avuj
 laion atu ba habitak anêj ôdônj Juda. Êj ma su lukmuk
 atu ba habiluk anêj Devit. Bôk hik vovak ba hamô lu ba
 intu hatôm nê m nôm tôktôk bahenji ba lahavuju takênj vê
 ma ekak kapy êj.”

⁶*Ma yahayê Boksipsip Nakaduj te hamij ba anêj
 pôpô hêk inanj bôk ik vônô. Yani hamij Anyô Bêj anêj loj
 hayabij avômalô ba hamij malêvônj ek nô m lôkmala ay-
 ova atu lôk avaka takatu. Anêj yakik bahenji ba lahavuju*
 ma madaluk bahenji ba lahavuju. Madaluk takênj ma
 Wapômbênj anêj lovak mathenj bahenji ba lahavuju atu
 ba bôk hêv hi pik lôkthô. ⁷Ma Boksipsip Nakaduj hi hawa

* 5:1: Ais 29:11; Ese 2:9-10 * 5:5: Stt 49:9; Ais 11:1,10; ALK 22:16 * 5:6:
 Sek 4:10; Jon 1:36; ALK 13:8 * 5:6: Yakik bahenji ba lahavuju êj hik thô
 nena yani ma anyô lôklokwanj kambom.

kapya hêk ôpatu ba hamô anêŋ loŋ hayabiŋ avômalô baŋ vianôn. ⁸*Yani hawa kapya yôv ma nôm lôkmala ayova atu lôk avaka 24 takatu êv yak halôk biŋ hêk Boksipsip Nakaduŋ ma. Tomtom ewa yeŋ gita ma uŋ gol yaôna lôk kamurj êbôk ba ôv mavi hamô kapô ba hayô abôlêk siŋ. Atum yova lôk ôv mavi êŋ ma avômalô matheŋ iniŋ mek.

⁹*Ma thêlô êv yeŋ lukmuk te aêntêk,

“O iyom hatôm onja kapya ba okak ma nê m nôm tôktôk vê ek malê nena bôk ik o vônô ba hathak anê m thalalerj ma hôêv avômalô vuli.

Oda hôêv avômalô ôdônj lomaloma lôk abô lomaloma ma leŋviŋkupik lomaloma lôk pik lomaloma sapêŋ vuli ek hôêv hadêŋ Wapômbêŋ.

¹⁰*Hudum thêlô ibitak alalôaniŋ Wapômbêŋ anêŋ avômalô takatu ba nê m nôm anêŋ loŋ lôkliŋyak kapô lôk nindum anêŋ ku nê mbôk da. Ma tem nê tôm kiŋ ba neyabiŋ avômalô pik.”

Thêlô êv yeŋ hadêŋ Boksipsip Nakaduŋ

¹¹*Ma yahayê hathak loŋbô ma yahalaŋô aŋela lubuŋlubuŋ ba dumsêlê mi. Thêlô êwê lawê Anyô Bêŋ anêŋ loŋ hayabiŋ avômalô lôk nô m lôkmala ayova atu ma avaka takatu. ¹²Ma elam lôklala bêŋ aêntêk,

“Boksipsip Nakaduŋ atu ba ik vônô ma yani hatôm enja lôklokwaŋ bêŋ lôk nô mkama bêŋ lôk auk bêŋ lôk lôkliŋyak bêŋ lôk athêŋ bêŋ lôk deda lôkmanŋiŋ lôk leŋiŋmavi bêŋ.”

¹³Ma yahalaŋô nô m lôkmala lôkthô anêŋ malak leŋ lo leŋlêvônj ma pik lo pik kapô ma ŋgwêk lo ŋgwêk kapô sapêŋ êv yeŋ aêntêk,

* 5:8: Sng 141:2; ALK 8:3-4

* 5:9: Sng 33:3; 40:3; 96:1; 98:1

* 5:10: Kis

19:6; Ais 61:6; ALK 1:6; 20:6

* 5:11: Dan 7:10; Hib 12:22

“Anyô Bêj atu ba hamô anêj loj hayabiñ avômalô lôk Boksipsip Nakaduñ thai neja leñjñmavi bêj lôk athênj bêj lôk deda lôkmañgiñ lôk lôklokwañ bêj êtôm wak nômbênj intu sapênj.”

¹⁴ Ma nôm lôkmala ayova atu enañ, “Avanônj biñ”. Ma avaka takatu êv yak halôk biñ ma êv yerj.

6

Boksipsip Nakaduñ hakyav kapyã anêj nôm tôktôk vê

^{1*} Ma yahayê Boksipsip Nakaduñ hakyav nôm tôktôk te môñ vê. Ma yahalañô nôm lôkmala ayova takatu te halam kaêk hatôm kakalu ba hanañ, “Ôlêm yaiñ ek nu pik.” ^{2*} Êñ ma yahayê bokhos thapuk te ma anyô te hayô hamô ba havalonj lunak lokwañ. Ma êv kiñ iniñ kulonj hadênj yani. Ma hawa anêj bok ma hi pik hatôm anyô vovak laik te ek injik vovak ba êmô vovak sapênj lu.

³ Yôv ma Boksipsip Nakaduñ hakyav nôm tôktôk te ju ma nôm lôkmala te ju hanañ, “Ôlêm yaiñ ek nu pik.” ⁴ Ma bokhos thalalenj te hale yaiñ. Ma êv athênj hadênj ôpatu ba hayô hamô ek ni pik ba nêñ avômalô pik sapênj iniñ kapôlônjñ mavi vê ek nijik i vônô mayaliv. Ma êv biñ vovak bêj te hadênj yani.

⁵ Vêñ ma hakyav nôm tôktôk te lô vê ma yahalañô nôm lôkmala te lô hanañ, “Ôlêm yaiñ ek nu pik.” Ma yahayê bokhos loñgavu te ma ôpatu ba hayô hamô ma havalonj skel ek enja nôñ anêj malaiñ. ⁶ Ma yahalañô abô te halêm anêj nôñ lôkmala ayova atu malêvônj ba hanañ, “Nu undum ba bôm bêj imbitak pik. Anyô hadum ku wak daluk te ma anêj vuli dokte aêntêk: wit êtôm kilo doñtom mena bali êtôm kilo lokwañlô. Ma doñtom miñ umbuliñ alokwañ lênj lênj lôk yak waiñ ami.”

* 6:1: ALK 4:6; 5:1 * 6:2: Sek 1:8; 6:1-6

⁷Yani hakyav nôṁ tôktôk te ayova vê ma yahalaṅô nôṁ lôkmala te ayova hanaṅ, “Ôlêm yaṅ ek nu pik.” ⁸*Ma yahayê bokhos mayav hatôm ṅê ṅama iniṅ kupik. Ma ôpatu ba hayô hamô ma anêṅ athêṅ nena, “ṅama” ma “ṅê ṅama Iniṅ Loṅ” haveṅ yani yam. Ma êv athêṅ hadêṅ thai ek ini pik ba nijik ṅê pik ôdôn te ayova vônô esak biṅ vovak lôk bôm bêṅ ma lijiṅ bêṅ lôk alim kamuṅ kambom lomalama.

⁹Boksipsip hakyav nôṁ tôktôk te baheṅvi vê ma yahayê ṅê ṅama dahôlônṅiṅ hamô loṅ êbôk da vibiṅ anêṅ malak leṅ. Thêlô ma ṅê takatu ba bôk êvhaviṅ Wapômbêṅ ba enaṅ anêṅ abô bêṅ ba ik i pôpônô. ¹⁰Ma elam lôklala nena, “Pik anêṅ alaṅ Wapômbêṅ, o ma anyô mathêṅ ma honaṅ abô avanônṅ iyom. Anṅê am ka tem nêṁ vuli viyaṅ êndêṅ avômalô pik takatu ba ik yêlô vônô?” ¹¹*Êṅ ma hêv sôp thapuk daim tomtom hadêṅ i ma hanaṅ nena, “Nômô yaô dokte vêṁam endeṁa nijik môlôvivaṅ takatu ba idum yenaṅ ku vônô imbiṅ am. Thêlô ik sapêṅ atu ba yahatak, êṅ ma tem yandum abô.”

¹²*Ma yahayê ma Boksipsip Nakaduṅ hakyav nôṁ tôktôk te baheṅvi ba lahavute vê. Ma duviaṅ bêṅ te hêv ma wak habitak loṅgavu hatôm sôp êkôk ek ṅê ṅama. Ma ayôn anêṅ lêlêyaṅ habitak thalaleṅ. ¹³*Ma vuliṅ leṅ êv yak halôk pik hatôm yaviṅ hayuv ba alokwaṅ va hageleloṅ halôk pik. ¹⁴*Ma leṅ havuvi i kethêṅ oyaṅ hatôm ivuvi yêṁ. Ma dumlolê lôk ṅgavithôm sapêṅ etak iniṅ loṅ.

¹⁵*Ma pik iniṅ kiṅ lôk iniṅ ṅê bêṅbêṅ lôk ṅê vovak laik lôk ṅê lôk nôṁkama bêṅ lôk ṅê lôklokwaṅ lôk ṅê idum ku êṁô alaṅsi vibiṅ lôk ṅê takatu ba alaṅsi mi, thêlô

* 6:8: Jer 15:1-3; Ese 5:12,17; 14:21 * 6:11: ALK 7:9,13; 19:14 * 6:12: Mat 24:29; Ap 2:20; ALK 8:12; 11:13; 16:18 * 6:13: Ais 34:4 * 6:14: ALK 16:20 * 6:15: Ais 2:10,19,21

sapêj ekopak êmô loj abyanj lôk valu abyanj anêj dumlolê. ¹⁶ *Ma thêlô enaj hadêj dumlolê lôk valu nena, “Nôsô êyômô yêlô ba nubuj yêlô ênjêk Anyô Bêj atu ba hamô anêj loj hayabiñ avômalo malenj lôk Boksipsip Nakaduj anêj lamaniñ. ¹⁷ *Thai iniñ waklavônj leñjmaniñ bêj atu lêk halêm ba opalê te hatôm imiñ loj siñ am? Milôk.”

7

Ekavu Wapômbêj anêj lêlêyanj hayô hêk Israeal hatôm 144,000

¹ *Vêm ma yahayê ajela ayova imiñ pik êntêk êj anêj sajanêj ôdônj danj ayova. Thêlô imiñ pik ayova atu iniñ lovak siñ ek lovak miñ iyuv embej pik mena ñgwêk mena alokwanj ami. ² Ma yahayê ajela yanj haviyô anêj loj wak hathak ma hawa Wapômbêj Lôkmala anêj tinde nekavu lêlêyanj esak ba halêm. Ma halam kaêk lôklokwanj hi ek ajela ayova atu ba ewa athêj ek nimbuliñ pik lo ñgwêk. Ba hanañ nena, ³ * “Miñ numbuliñ pik lo ñgwêk ma alokwanj ami endeba yêlô nakavu lêlêyanj êyôñgêk alalôaniñ Wapômbêj anêj ñê ku luvônj am.” ⁴ *Ma yahalanjô ekatuj ñê takatu ba ekavu lêlêyanj hayôhêk i ma hatôm 144,000 anêj Israeal anêj ôdônj laumiñ ba lahavuju takatu. ⁵ Aêj ba Juda anêj ôdônj hatôm 12,000. Ma Luben anêj 12,000. Ma Gat anêj 12,000. ⁶ Ma Asel anêj 12,000. Ma Naptali anêj 12,000. Ma Manasa anêj 12,000. ⁷ Ma Simeon anêj 12,000. Ma Livai anêj 12,000. Ma Isaka anêj 12,000. ⁸ Ma Sebulun anêj 12,000. Ma Josep anêj 12,000. Ma Benjamin anêj 12,000. Thêlô lôkthô ma ekavu lêlêyanj êj iyom.

Avômalo lubujlubuj lôk kwêv thapuk

* 6:16: Luk 23:30 * 6:17: Jol 2:11; Mal 3:2 * 7:1: Jer 49:36; Dan 7:2
* 7:3: Ese 9:4,6; ALK 9:4 * 7:4: ALK 14:1,3

⁹ Vêm ma yahayê hathak loŋbô ma avômalô lubunlubun anêŋ pik lomaloma lôk ôdôn lomaloma lôk leŋviŋkupik lomaloma lôk abô lomaloma sapêŋ imiŋ Anyô Bêŋ anêŋ loŋ hayabiŋ avômalô lôk Boksipsip Nakaduŋ ma. Miŋ hatôm nekatuŋ i ami. Thêlô ik kwêv daim thapuk lôk evaloŋ nôkyalô thaŋaŋ hamô bahêŋiŋ. ¹⁰ *Ma elam kaêk lôklokwaŋ ba enaŋ, “Wapômbêŋ intu hamô Anyô Bêŋ anêŋ loŋ hayabiŋ avômalô lôk Boksipsip Nakaduŋ iyom intu êv avômalô bulubiŋ.”

¹¹ Ma aŋela takêŋ lôkthô imiŋ êwê everŋ Anyô Bêŋ anêŋ loŋ hayabiŋ avômalô lôk avaka takatu lôk nôm lôkmala ayova atu. Ma thêlô êv yak halôk maleŋiŋ hêk Anyô Bêŋ anêŋ loŋ hayabiŋ avômalô ma êv yeŋ hadêŋ Wapômbêŋ.

¹² *Ba enaŋ, “Avanôn. Leŋmavi bêŋ lôk deda lôkmaŋgiŋ lôk auk bêŋ lôk mavi anôn lôk athêŋ bêŋ lôk lôklokwaŋ lôk lôkliŋyak ni êndêŋ alalôaniŋ Wapômbêŋ êtôm wak nômbêŋ intu sapêŋ. Avanôn.”

¹³ Ma avaka takatu te hanaŋ hik ya liŋ nena, “ŋê lôk sôp thapuk takêntêk ma ŋê alêla ba êlêm anêŋ êsê?” ¹⁴ *Ma yahanaŋ hadêŋ yani, “Yenaŋ anyô bêŋ, oda hoyala.” Ma yani hanaŋ hadêŋ ya, “Thêlô ma ŋê takatu ba bôk etak Malaiŋ Bêŋ ba ithik iniŋ kwêv halôk Boksipsip Nakaduŋ anêŋ thalaleŋ ba intu iniŋ kwêv ma habitak thapuk. ¹⁵ Aêŋ ba thêlô imiŋ Anyô Bêŋ anêŋ loŋ hayabiŋ avômalô ba idum anêŋ ku wak ba bôlôvôn imiŋ anêŋ unyak matheŋ. Ma ôpatu ba hamô Anyô Bêŋ anêŋ loŋ êŋ tem imbi anêŋ unyak êyônŋgêk thêlô vôn ¹⁶ *ek thêlô miŋ nema kisi ami ma miŋ nesakmuniniŋ ami lôk wak miŋ esaŋ i ami ma vovaŋ la miŋ êmbôk i ami. ¹⁷ *Boksipsip Nakaduŋ atu ba hamiŋ Anyô Bêŋ anêŋ loŋ malêvôn tem imbitak thêlôniniŋ alaŋ

* 7:10: ALK 5:6-7 * 7:12: ALK 5:12 * 7:14: Dan 12:1; Mat 24:21

* 7:16: Ais 49:10 * 7:17: Sng 23:2; Ais 25:8; ALK 21:4

ma tem endom thêlô ba ni r̄aŋ lôkmala anêŋ loj. Ma tem Wapômbêŋ esav thêlô maleŋiŋ thôk vê.”

8

Nôm tôktôk baheŋvi ba lahavuju

¹ Yôv ma Boksipsip Nakaduŋ hakyav nôm tôktôk baheŋvi ba lahavuju takatu te vê ma malak leŋ lêk taktiŋ hatôm wakma te vi. ² Vêm ma yahayê aŋela baheŋvi ba lahavuju takatu ba imiŋ Wapômbêŋ ma. Ma êv lavuak baheŋvi ba lahavuju hadêŋ thêlô.

³* Ma aŋela yaŋ halêm hamiŋ loj êbôk da ba havalonj uŋ yaônate atu ba epesaŋ hathak gol ek nêmbôk nôm ôv mavi êndôk. Ma nôm ôv mavi bêŋ anôŋ êv hadêŋ yani ek yani etak êyômô avômalô matheŋ iniŋ mek takatu ba hamô loj êbôk da epesaŋ hathak gol ba hamô habobo Anyô Bêŋ anêŋ loj hayabiŋ avômalô. ⁴ Ma nôm ôv mavi takatu anêŋ yova haviŋ avômalô matheŋ iniŋ mek hatak aŋela êŋ baŋ ba hi daku ek Wapômbêŋ. ⁵* Ma aŋela havalonj uŋ yaô êŋ ba hawa atum êbôk da halôk kapô ma habi halôk pik. Êŋ ma kakalu lôk damak bêŋ hik mayaliv ma duviaŋ bêŋ hayôkwiŋ.

Lavuak baheŋvi ba lahavuju

⁶ Ma aŋela baheŋvi ba lahavuju takatu ewa iniŋ lavuak baheŋvi ba lahavuju ba epesaŋ i ek niyuv.

⁷* Aŋela môŋ hayuv anêŋ ba halaŋ. Êŋ ma ôthôm valokwaŋ hatôm ais lôk atum hathak dorjtom haviŋ thalaleŋ ba ibi halôk pik ma atum hathaŋ pik ôdôŋ te lô ma alokwaŋ lôk kamuŋ buêŋ lôkthô.

* 8:3: Kis 30:1-3; ALK 5:8 * 8:5: Kis 19:16-19; Wkp 16:12; ALK 11:19; 16:18

* 8:7: Kis 9:23-26; Ese 38:22; Jol 2:30

⁸ Ma aņela te ju hayuv anêņ ba halaņ ma nômlate hatôm atum hathaņ dumlolê bêņ te ba ibi halôk ņgwêk. Ma ņgwêk ôdôn te lô habitak thalaleņ. ⁹ Ma nômkama lôkmala takatu ba êmô ņgwêk buêņ lôkthô ema, ma yeņ loj êņ lôkthô kambom.

¹⁰⁻¹¹ *Ma aņela te lô hayuv anêņ ba halaņ ma vuliņ bêņ te hêv yak anêņ leņ ba hathaņ inaņ atum abiņ. Ma hêv yak halôk ņaņ lôk kasukthôm ôdôn te lô. Vuliņ êņ anêņ athêņ nena ‘Maniņ’ ba intu ņaņ sapêņ anêņ ôdôn te lô habitak maniņ kambom anôn. Ma avômalô bêņ anôn inum ņaņ êņ ba ema ek malê nena ņaņ lêk habitak maniņ kambom.

¹² *Ma aņela te ayova hayuv anêņ ba halaņ ma wak anêņ deda ôdôn te lô lôk ayôn anêņ deda ôdôn te lô lôk vuliņ ôdôn te lô miņ ibi deda ami. Wak lo bôlôvôn anêņ ôdôn te lô momaņiniņ bêņ hêk.

¹³ *Ma yahayê hamiņ ma yahalaņô menak jeņ hayovak haveņ leņlêvôn ma halam kaêk, “Malaiņ, malaiņ, malaiņ tem êpôm avômalô pik ek malê nena aņela lokwaņlô eyabiņ denaņ ba tem niyuv iniņ lavuak ketheņ.”

9

Aņela te baheņvi hayuv lavuak

¹ *Ma aņela te baheņvi hayuv anêņ lavuak. Ma yahayê vuliņ te hêv yak anêņ leņ ba habup pik. Ma êv ku neyabiņ Viv atu anêņ abôlêk anêņ vovaleņ hadêņ vuliņ êņ. ² *Ma hakyav Viv abôlêk vê ma atum yova bêņ habitak anêņ Viv abyaņ êņ ba hatôm atum dahaya bêņ te. Ma Viv anêņ yova hava wak lo leņ loj siņ ba habitak momaņiniņ kambom. ³ Ma atum yova êņ habitak lôk kôm sopek ba halôk pik.

* 8:10-11: Jer 9:15 * 8:12: Ese 32:7; ALK 6:12-13 * 8:13: ALK 9:12;
11:14 * 9:1: ALK 20:1 * 9:2: Stt 19:28; Kis 10:12-15; Jol 2:2,10

Ba êv lôklokwaŋ hadêŋ thêlô hatôm daŋgaviŋ pik anêŋ lôklokwaŋ. ⁴* Ma enaŋ hadêŋ thêlô nena, “Miŋ numbuliŋ kamuŋ lomaloma lo alokwaŋ ami. Ma numbuliŋ nê takatu ba Wapômbêŋ anêŋ lêlêyaŋ miŋ hayôhêk thêlô luvôŋiŋ ami.” ⁵ Miŋ êv thêlô ek nijik anyô vônô ami, ma nênem vovaŋ bêŋ iyom êtôm ayôŋ baheŋvi. Ba iniŋ vovaŋ êŋ hatôm daŋgaviŋ layuk habi anyô ba vovaŋ kambom. ⁶* Wak takêŋ ma avômalô idum ek nema ma doŋtom ŋama hêv i vê hêk thêlô. Ba miŋ ema ami.

⁷* Ma kôm takêŋ êpôpêk i hatôm bokhos ba epesaŋ i ek nijik vovak. Thêlôniŋ malleŋiŋ hatôm anyô ma leŋiŋkadôk ma êkôk nômlate hatôm kuluŋ kiŋ ba epesaŋ hathak gol. ⁸* Ma thêlôniŋ leŋiŋkadôk ŋauŋ hatôm avi iniŋ ma veŋiŋbôlêk yakik hatôm avuŋ laion abôlêk yakik. ⁹* Ma thêlôniŋ bôbôŋiŋ hatôm moko epesaŋ hathak aeŋ. Ma thêlôniŋ banik pôk ba diŋdiŋ bêŋ hatôm yeŋ vovak takatu ba bokhos êvôv. ¹⁰ Ma iniŋ leŋyuk ma hatôm daŋgaviŋ ba iniŋ lôklokwaŋ hamô leŋyuk takêŋ ba ibi anyô hathak ma tem nênem vovaŋ bêŋ êndêŋ i êtôm ayôŋ baheŋvi. ¹¹ Ma iniŋ kiŋ te hayabiŋ thêlô ba yani ma Viv anêŋ aŋela. Anêŋ athêŋ hathak abô Hiblu nena, “Abadon” ma hathak abô Glik nena, “Apolon”. Ma athêŋ êŋ anêŋ ôdôŋ nena “Anyô Habuliŋ Nômkaŋma Sapêŋ”.

¹² Malaiŋ môŋ hale ba hi, ma doŋtom malaiŋ ju tem emberŋ yam.

Aŋela te baheŋvi ba lahavute hayuv lavuak

¹³ Ma aŋela ali baheŋvi ba lahavute hayuv anêŋ lavuak ba halaŋ ma yahalaŋô abô te halêm anêŋ loŋ êbôk da anêŋ saŋanêŋ daŋ ayova. Loŋ êbôk da êŋ epesaŋ hathak gol ba hamiŋ Wapômbêŋ ma. ¹⁴ Abô êŋ hanaŋ hadêŋ aŋela

* 9:4: ALK 7:3 * 9:6: Jop 3:21; Jer 8:3 * 9:7: Jol 2:4 * 9:8: Jol 1:6

* 9:9: Jol 2:5

ali baherꝛvi ba lahavute atu ba hawa lavuak nena, “Opole aꝛjela ayova takatu ba bôk ekak i loꝝ ba êmô ɳaꝛj bêꝛj Yupletis vê ek ini.” ¹⁵ Êꝛj ma epole aꝛjela ayova êꝛj ek nijik avômalô pik ôdôꝛj te lô pôpônô. Wapômbêꝛj bôk hakak i loꝝ ek neyabiꝛj sondabêꝛj lôk ayôꝛj ma wakma atu ba lêk habitak ek nindum iniꝛj ku êꝛj. ¹⁶ Yahalaꝛjô ɳê vovak takatu ba êyô êmô bokhos ma lubuꝛj lubuꝛj hatôm 200 milion.

¹⁷ Êntêk ma nôꝛm takatu ba yahatulak ba yahayê nena bokhos lôk ɳê takatu ba êyô êmô bokhos takêꝛj. Thêlôniniꝛj moko bôbôniniꝛj anêꝛj lêlêyaꝛj hatôm atum ba bôsôk lôk mayav hatôm solpa. Ma bokhos takêꝛj iniꝛj leꝛjɳkadôk hatôm avuꝛj laion iniꝛj leꝛjɳkadôk. Ma atum lôk atum yova ma valu vovaꝛj solpa hale veꝛjɳbôlêk kapô ba hi. ¹⁸ Nôm malaiꝛj lô êꝛj hale veꝛjɳbôlêk ba hik avômalô ôdôꝛj te lô lôkthô vônô. ¹⁹ Bokhos iniꝛj lôklokwaꝛj ma hamô veꝛjɳbôlêk lôk leꝛjyuk. Thêlôniniꝛj leꝛjyuk ma hatôm umya ma umya takêꝛj iniꝛj leꝛjɳkadôk ethak êv vovaꝛj hadêꝛj avômalô.

²⁰ *Ma avômalô nôꝛmbêꝛj atu ba malaiꝛj lô êꝛj miꝛj hik i vônô ami ma evaloꝛj iniꝛj kambom lomaloma takatu loꝛj. Thêlô êv yeꝛj hadêꝛj ɳgôk takatu ba epesaꝛj hathak gol lo seleva ma aeꝛj mayav lôk valu ma alokwaꝛj. ɳgôk takêꝛj ma miꝛj hatôm nêgê tak lo nedaꝛjô abô ma nembeꝛj ami. ²¹ Lôk miꝛj etak iniꝛj kobom ik anyô vônô lôk êbôk siniꝛj ma idum sek waliliꝛj lôk iniꝛj vani ami.

10

Aꝛjela lôk kapya yaônate

¹ Ma yahayê aꝛjela lôklokwaꝛj yaꝛj halôk ba halêm anêꝛj leꝛj. Ba havuliv i hathak buliv lôk oktheꝛjuliꝛj hêk wakadôk. Ma thohavloma hatôm wak. Ma va luvi hatôm

* 9:20: Sng 115:4-7; 135:15-18; Dan 5:23; ALK 16:9,11

atum hatharj hamô alokwarj daim. ² Ma yani havalonj kapyra yaônate ba hakak hêk barj. Ma havakselap ba va vianônj hayô hamiñ ngwêk ma vikeñ hamiñ pik. ³ Ma yani halam kaêk hatôm laion te halañ. Yani halam, êñ ma kakalu baheñvi ba lahavuju enarj abô. ⁴ *Yahalañô kakalu baheñvi ba lahavuju enarj abô, êñ ma yahadum ek yato. Ma doñtom yahalañô abô halêm anêñ leñ nena, “Miñ oto kakalu iniñ abô êñ ami ma êñjêk oda anêm auk iyom.”

⁵ *Êñ ma añela atu ba hamiñ ngwêk lo pik hêv barj vianônj hathak leñ. ⁶ Ma havak balaburj hathak ôpatu ba hamô lôkmala hatôm wak nômbêñ intu sapêñ ba hapesarj pik lo leñ ma ngwêk lôk nômkama sapêñ anêñ athêñ. Ba hanarj nena, “Wakma lêk habobo anêñ darj. ⁷ *Añela te baheñvi ba lahavuju hayuv anêñ lavuak, êñ ma Warômbêñ anêñ abô lôk kup tem anêñ darj êtôm bôk ba hanarj hadêñ anêñ ñê ku plopet.”

⁸ Ma yahalañô abô atu ba halêm anêñ leñ hathak loñbô nena, “Nu ek añela atu ba hayô hamiñ ngwêk lo pik ek onja kapyra atu ba bôk ekak hêk barj.”

⁹ *Êñ ma yaha hadêñ añela êñ ma yahanarj ek nêm kapyra yaôna êñ êlêm. Ma hanarj hadêñ ya nena, “Onja ba nonjwarj. Tem vasiñ mavi êtôm bio thôk êmô vembôlêk, ma doñtom tem eyelarj lemsoam ba maniñ kambom.”

¹⁰ Êñ ma yahawa kapyra yaôna êñ ba yahañ ba hamô yaverjbôlêk ma vasiñ mavi hatôm bio thôk. Ma doñtom yahatôkwêñ ma yalerjsoam maniñ kambom. ¹¹ Vêm ma yani hanarj hadêñ ya, “Nu onarj abô plopet esak nômkakatu ba tem êpôm avômalô kupik lomaloma lôk pik lomaloma lôk abô lomaloma lôk iniñ kiñ sapêñ esak loñbô.”

* 10:4: Dan 12:4,9 * 10:5: Lo 32:40; Dan 12:7 * 10:7: Amo 3:7 * 10:9: Ese 2:8–3:3

11

Wapômbêñ anêñ anyô ju atu ba enañ anêñ abô

¹*Ma anjela te hêv kôm êv dôn nômkama hathak hadêñ ya. Ma hanañ, “Nu otak ênjêk Wapômbêñ anêñ unyak mathenj lôk loj êbôk da lôk avômalô takatu ba êmô kapô ek nôngô nena anêñ daim vithê. ²*Ma donjom miñ otak ênjêk unyak mathen anêñ piklêvôn ami ek malê nena loj êñ ma Wapômbêñ hêv hadêñ ñê loj buyañ. Thêlô tem nembak unyak mathenj Jelusalem pesa êtôm ayôn 42. ³Ma tem yanêm yenañ anyô ju ba thai neba kwêv kapôlônjinj malaiñ ma neja yenañ abô ba ini nenañ bêñ êtôm wak 1,260.”

⁴*Anyô ju êñ êtôm alokwañ oliv ju atu lôk atum lam ju atu ba imiñ pik anêñ alañ thohavloma. ⁵*Ma anyôla hadum ek injik thai, êñ ma tem atum ende thaivenjinjbôlêk ba esañ ôpêñ vônô. Avanôn biñ, avômalô takatu ba idum ek nimbuliñ thai tem nema aêñ iyom. ⁶*Anyô ju êñ enañ Wapômbêñ anêñ abô, êñ ma thai iniñ lôklokwañ hêk ek nenañ ba ôthôm mi lôk ñañ imbitak thalaleñ ma malaiñ lomalama imbitak pik êtôm thai iniñ lejinjhañ.

⁷*Thai idum ku enañ Wapômbêñ anêñ abô yôv ma alim bomañ atu ba hathak halêm anêñ Viv atu kapô tem êyô ba injik vovak êndêñ thai ba embak thai pesa ba nema. ⁸*Ma thai iniñ kupik tem ênjêk malak bêñ anêñ lojônndê bêñ. Malak lôñ êñ anêñ athên kapô ma Sodom lo Ijip, loj êñ bôk ik iniñ Anyô Bêñ vônô hathak alovalañasñ. ⁹Ma avômalô leñvinjkupik lomalama lôk ôdôn lomalama lôk abô lomalama lôk pik lomalama sapêñ tem nêlêm nêgê

* 11:1: Ese 40:3; Sek 2:1-2 * 11:2: Luk 21:24; ALK 13:5 * 11:4: Sek 4:3,11-14 * 11:5: 2Sml 22:9; Sng 97:3 * 11:6: Kis 7:17-20; 1Sml 4:8; 1Kinj 17:1 * 11:7: Dan 7:21; ALK 12:17; 13:7; 17:8 * 11:8: Luk 13:34

anyô ju êḡ iniḡ kupik hêk loḡôndê êtôm wak daluk lô ma wata te imbiḡ. Êtôm bôk enaḡ nena miḡ hatôm nedav i ami. ¹⁰ Ma avômalo pik tem leḡiḡmavi lôk lêlô ma nênem nômkama êndêḡ i ek malê nena plopet ju atu ba êv malaiḡ hadêḡ thêlô lêk ema.

¹¹ *Ma doḡtom wak lô lôk wak te viyaḡ haviḡ hale ba hi, ma Wapômbêḡ hayuv auk lôkmala halôk thai ba thai iviyô imiḡ. Ma avômalo êyê thai ba êkô kambom. ¹² *Ma kaêk lôklokwaḡ anêḡ leḡ hanaḡ hadêḡ thai, “Nosak ba nôlêm.” Êḡ ma thai ethak ba i leḡ ma buliv hava thai siḡ ba ḡê takatu ba bôk ik vovak hadêḡ thai imiḡ ba êyê. ¹³ *Ketheḡ oyaḡ ma duviaḡ bêḡ te hayô ba habuliḡ malak lôḡ ôdôḡ te laumiḡ ba hik avômalo hatôm 7,000 vônô. Ma avômalo vi atu ba êmô lôkmala êkô kambom ba êv athêḡ lôkmaḡḡiḡ hadêḡ Wapômbêḡ anêḡ leḡ.

¹⁴ *Malaiḡ te ju hale ba hi yôv. Ma malaiḡ te lô tem êyô ketheḡ.

Anḡla te baheḡvi ba lahavuju hayuv lavuak

¹⁵ *Ma anḡla te baheḡvi ba lahavuju hayuv anêḡ lavuak ba halaḡ ma kaêk bêḡ anôḡ halêm anêḡ leḡ ba elam aêntêk, “Pik lêk hamô Anyô Bêḡ lôk anêḡ Kilisi baheḡḡiḡ ma Anyô Bêḡ tem eyabiḡ wak nômbêḡ intu sapêḡ.”

¹⁶ Ma avaka 24 takatu ba êmô iniḡ loḡ eyabiḡ avômalo hamô Wapômbêḡ thohavloma êkôm ba maleḡ halôk ma êv yeḡ hadêḡ Wapômbêḡ. ¹⁷ Ma enaḡ, “Anyô Bêḡ Wapômbêḡ Lôklokwaḡ Anôḡ, lêk hômô ma sêbôk oda hômô aêḡ. Mavi anôḡ ek lêk hoyabiḡ nômkama sapêḡ hathak anêm lôklokwaḡ.

* 11:11: Ese 37:5,10 * 11:12: 2Kiḡ 2:11 * 11:13: ALK 6:12; 16:18

* 11:14: ALK 9:12 * 11:15: Kis 15:18; Sḡ 10:16; Dan 2:44; 7:14

¹⁸* Avômalô daluk leŋiŋmaniŋ ek o,
 ma doŋtom anêm lemmaniŋ lêk hayô.
 Anêm waklavôŋ hayô ek undum abô ek avômalô ŋama.
 Êŋ ma tem nêm iniŋ vuli mavi êndêŋ anêm ŋê ku
 plopet lôk anêm avômalô mathêŋ takatu ba elanô
 anêm abô, avômalô bêŋ lôk avômalô yaô.
 Wakma hayô ek nimbuliŋ avômalô takatu ba ibuliŋ
 pik.”

¹⁹* Ma Wapômbêŋ anêŋ unyak mathêŋ atu ba hamô leŋ
 anêŋ abôlêk hakyav ba yahayê alapa tabô hamô unyak
 mathêŋ êŋ kapô. Ma damak hêv lôk pôk lôk kakalu bêŋ
 lôk duviaŋ lôk ôthôm valokwaŋ hatôm ais hêv yak halôk.

12

Avi lo Wa bomaŋ

¹ Ma lavôŋiŋ bêŋ te havova hêk leŋ: avi te hamô ma
 wak hawê haveŋ yani hatôm sôp ma hatak vakapô luvi
 hayô hamiŋ ayôŋ. Ma vuliŋ laumiŋ ba lahavuju hamiŋ
 wakadôk hatôm kiŋ iniŋ kuluŋ. ²* Yani hasabeŋ ba halaŋ
 ek embathu.

³* Ma lavôŋiŋ yaŋ habitak leŋ: Wa thalaleŋ bomaŋ bêŋ
 te ba anêŋ wakadôk baheŋvi ba lahavuju ma wakadôk
 lôkthô ma kiŋ iniŋ kuluŋ hamô. Ma wakadôk yakik hatôm
 laumiŋ hamô. ⁴* Ma layuk havalu vuliŋ ôdôŋ te lô ba
 havalonŋ ba habi halêm pik. Ma Wa bomaŋ bêŋ atu hamiŋ
 avi atu ba hapesaŋ i ek embathu anêŋ thoŋavloma ek
 havathu ma enjaŋ amena êŋ ketheŋ oyaŋ. ⁵* Êŋ ma avi
 êŋ havathu namalô atu ba tem eyabiŋ avômalô pik sapêŋ
 lôklokwaŋ esak yani baŋ malaiŋ. Aêŋ ba ketheŋ oyaŋ

* 11:18: Sng 110:5; 115:13; Lom 2:5; ALK 20:11-13 * 11:19: Hib 9:4; ALK
 8:5; 15:5; 16:21 * 12:2: Mai 4:10 * 12:3: Dan 7:7 * 12:4: Dan 8:10
 * 12:5: Sng 2:9; Ais 7:14; 66:7; ALK 19:15

ma ewa yani ba i daku Wapômbêŋ atu ba hamô anêŋ loŋ hayabiŋ avômalô. ⁶ Ma avi êŋ hasôv ba hi loŋ thiliv atu ba Wapômbêŋ bôk hapesaŋ yôv ek eyabiŋ yani êtôm wak 1,260.

⁷*Ma vovak bêŋ hêk malak leŋ ba Maikel lôk anêŋ aŋela ik vovak hadêŋ Wa bomaŋ bêŋ atu. Ma Wa atu lôk anêŋ aŋela imiŋ viyaŋ ba ik vovak êŋ. ⁸ Ma Wa anêŋ lôklokwaŋ miŋ hatôm ami. Ba intu miŋ hatôm êmô malak leŋ esak loŋbô ami. ⁹*Aêŋ ba êv Wa bomaŋ bêŋ êŋ lôk anêŋ aŋela vê hêk malak leŋ ba ekaliv i êlêm pik. Yani ma umya bôsêbôk ba elam nena Ŋgôk Bêŋ ma Sadaŋ. Yani hathak hasau avômalô pik sapêŋ. ¹⁰*Ma yahalaŋô kaêk te anêŋ leŋ ba hanaŋ, “Lêk ma alalôaniŋ Wapômbêŋ hêv alalô bulubiŋ ma anêŋ lôklokwaŋ habitak yaŋ ba yani hamô hatôm kiŋ. Ma anêŋ Kilisi hadum ku athêŋ bêŋ ek malê nena aŋela lêk ibi ôpatu ba hanaŋ aiyaŋ thêlô bêŋ hamô Wapômbêŋ thohavloma bôlôvônŋ lo wak halôk pik. ¹¹ Thêlô êmô yani lu hathak Boksipsip Nakaduŋ anêŋ thalaleŋ lôk Wapômbêŋ anêŋ abô takatu ba thêlô enaŋ. Thêlô imiŋ lôklokwaŋ ba miŋ êkô ek avômalô nijik thêlô vônô ami. ¹²*Aêŋ ba môlô avômalô leŋ lemimmavi. Ma doŋtom malaiŋ ek pik lo ŋgwêk ek malê nena Sadaŋ lêk halôk ba hathôk ek môlô. Yani lamaniŋ kambom ek malê nena yani hayala nena anêŋ waklavônŋ lêk bidonŋ.”

¹³ Wa bomaŋ bêŋ atu hayala nena lêk ibi yani halêm pik ba halupuniŋ avi atu ba havathu okna atu. ¹⁴*Ma doŋtom Wapômbêŋ hêv menak jeŋ bok anêŋ banik luvi hadêŋ avi êŋ ek yani eyovak ba ni loŋ atu ba bôk epesaŋ yôv ek neyabiŋ yani êtôm sondabêŋ lô ma wata te imbiŋ ek miŋ Wa imbuliŋ yani ami. ¹⁵ Ma Wa havululup ŋaŋ ba

* 12:7: Jut 9 * 12:9: Stt 3:1,14; Luk 10:18; 22:31; ALK 20:2 * 12:10: Jop 1:9-11; Sek 3:1 * 12:12: Ais 44:23; 49:13 * 12:14: Dan 7:25; 12:7

hatôm njan bêtj te habitak yani abôlêk ba haverj avi ênj yam ek enja yani ba ni. ¹⁶ Ma doŋtom pik hêv avi ênj sa ba hakyav abôlêk ba hanum njan ênj sapênj. ¹⁷ *Ênj ma Wa lamanij kambom hathak avi ênj ba hi ek injik vovak êndênj avi ênj anênj avômena vi. Thêlô ma nê takatu ba esopa Wapômbênj anênj abô balabuŋ lôk enanj iniŋ êvhaviŋ atu hathak Yisu bêtj. ¹⁸ Ma Wa hamiŋ njanwêk anênj thathe danj.

13

Alim bomaŋ anênj njanwêk

¹ *Ma yahayê alim bomaŋ te habitak njanwêk. Yani wakadôk baheŋvi ba lahavuju ba anênj yakik laumiŋ hamiŋ wakadôk. Ma kiŋ iniŋ kuluŋ laumiŋ hamô anênj yakik. Ma wakadôk takatu ma eto abôma hathak Wapômbênj nena, “Yada ma Wapômbênj”. ² *Ma alim bomaŋ atu ba yahayê hatôm avuŋ nyau bomaŋ bêtj te ma va hatôm avuŋ bea va ma abôlêk ma hatôm avuŋ laion te abôlêk. Ma Wa bomaŋ bêtj atu hêv anênj lôklokwanj lôk anênj loj hayabiŋ avômalô lôk athênj bêtj hadênj alim bomaŋ ênj. ³ *Ma yahayê wakadôk te inaŋ bôk ik vônô ba pôpô bêtj te hêk ma doŋtom bôk hayôv. Ba intu avômalô pik sapênj esoŋ kambom ba esopa yani. ⁴ Ma thêlô êv yej hadênj Wa bomaŋ bêtj atu ek malê nena yani hêv anênj athênj bêtj hadênj alim bomaŋ ênj. Ma thêlô êv yej hadênj alim bomaŋ ênj ba enanj, “Opalê hatôm alim bomaŋ êntêk ma hatôm injik vovak êndênj yani? Mi anônj.” ⁵ *Wapômbênj hatak alim bomaŋ ênj ek êmbôi ba enanj abômapopak esak yani lôk eyabiŋ avômalô êtôm ayônj 42.*

* 12:17: ALK 11:7 * 13:1: ALK 12:3; 17:3,7-12 * 13:2: Dan 7:4-6
 * 13:3: ALK 17:8 * 13:5: Dan 7:8,25; 11:36; ALK 11:2 * 13:5: Ayônj 42
 ma hatôm wak 1,260 (12:6) ma hatôm sondabênj lô ma wata te (12:14).

⁶ Ma alim bomaŋ êŋ hanaŋ abô kambom hathak Wapômbêŋ da lôk anêŋ athêŋ lôk anêŋ unyak matheŋ lôk ñê takatu ba êmô malak leŋ. ⁷ *Ma Wapômbêŋ hatak yani ek injik vovak êndêŋ anêŋ avômalô matheŋ ba nênm yak. Ma enja athêŋ ek eyabiŋ avômalô ôdôn lomalama lôk leŋviŋkupik lomalama lôk abô lomalama ma pik lomalama sapêŋ. ⁸ *Ma avômalô pik lôkthô atu ba iniŋ athêŋ miŋ hêk kapyâ lôkmala ami hadêŋ sêbôk ba miŋ Wapômbêŋ hapesaŋ pik lo leŋ ami denaŋ ma tem nênm yeŋ êndêŋ alim bomaŋ êŋ. Kapyâ lôkmala êŋ ma Boksipsip Nakaduŋ atu ba bôk ik vônô anêŋ kapyâ.

⁹ Opalê atu ba lôk lëndôn ma endanô abô êntêk. ¹⁰ *Wapômbêŋ hatak anyô te ek ni koladôn ma tem yani ni koladôn. Wapômbêŋ hatak anyô te ek nijik yani vônô esak biŋ vovak ma tem nijik yani vônô esak biŋ vovak. Ba nôm êŋ habitak ma avômalô matheŋ lôkthô nimiŋ lôklokwaŋ ma nebalon inin êvhaviŋ loŋ majaŋ.

Alim bomaŋ anêŋ pik

¹¹ Ma yahayê alim bomaŋ yaŋ habitak anêŋ pik kapô ba halêm yaŋ. Ma anêŋ yakik lokwaŋju hatôm boksipsip nakaduŋ. Ma doŋtom hanaŋ abô hatôm Wa bomaŋ bêŋ atu. ¹² Yani hawa alim bomaŋ môŋ anêŋ lôklokwaŋ ek indum anêŋ ku. Yani hadum ba avômalô pik sapêŋ êv yeŋ hadêŋ alim bomaŋ môŋ atu ba bôk ik vônô ma doŋtom anêŋ palê bôk hayôv. ¹³ *Ma yani hadum lavônŋiŋ lôkmaŋgiŋ lomalama ba bêŋ te ma atum hathaŋ ba hêv yak anêŋ leŋ ba halêm pik ba avômalô sapêŋ êyê. ¹⁴ Ma etak yani ek indum lavônŋiŋ takêŋ esak alim bomaŋ yaŋ môŋ anêŋ athêŋ ba esau avômalô pik. Yani hanaŋ ek avômalô

* 13:7: ALK 11:7 * 13:8: Sng 69:28; ALK 17:8; 20:12,15; 21:27 * 13:10: Jer 15:2; 43:11; ALK 14:12 * 13:13: 1Kij 18:24-39; Mat 24:24; ALK 19:20

nepesaj alim bomaṛj mōṇ anêṇ dahô te ek nêṇêm athêṇ bêṇ êṇdêṇ ôpatu ba bôk ik vônô hathak biṇ vovak ma doṇtom hamô lôkmala denaj. ¹⁵ Ma etak yani ek iyuv auk êṇdôk alim bomaṛj mōṇ anêṇ dahô ek dahô êṇ enaj abô. Ma avômalô takatu ba miṇ êv yeṇ hadêṇ dahô êṇ ami, ma tem nijik thêlô vônô. ¹⁶* Ma yani hapôviṇ avômalô lôkthô ek neja lêlêyaṇ êṇjêk bahêṇiṇ vianôṇ mena êṇjêk luvôṇiṇ. Avômalô athêṇ bêṇ lôk athêṇ mi ma ṇê valu bêṇ lôk ṇê valu mi ma ṇê takatu ba êṇô alaṇsi vibij lôk ṇê takatu ba alaṇsi mi lôkthô neja lêlêyaṇ êṇ. ¹⁷ Avômalô takatu ba lêlêyaṇ mi miṇ hatôm nêṇêm vuli nômkama lôk nêṇêm iniṇ nômkama ek anyô vi nêṇêm vuli ami. Lêlêyaṇ êṇ ma alim bomaṛj anêṇ athêṇ ma anêṇ athêṇ anêṇ lavôṇ. ¹⁸ Lêlêyaṇ êṇ anêṇ ôdôṇ ma hamô kapô anôṇ. O anyô lôkauk bêṇ, êṇ ma undum ku ek oyala alim bomaṛj atu anêṇ lêlêyaṇ êṇ anêṇ ôdôṇ. Lêlêyaṇ êṇ ma anyô te anêṇ lêlêyaṇ. Ma ôpêṇ anêṇ lêlêyaṇ êṇ ma hatôm 666.

14

Boksipsip Nakaduṇ lôk anêṇ avômalô

¹ Ma yahayê hathak loṛbô ma Boksipsip Nakaduṇ atu hamiṇ dum Saion ma avômalô hatôm 144,000 imiṇ haviṇ yani. Ma anêṇ athêṇ lôk Lambô anêṇ athêṇ bôk eto yôv hêk thêlôniṇ luvôṇiṇ. ²* Ma yahalaṇô thêlôniṇ kaêk halêm anêṇ lej hatôm ṇambô diṇdiṇ ma hatôm kakalu bêṇ hêv yak. Kaêk êṇ ma hatôm avômalô êv yeṇ gita. ³* Thêlô êv yeṇ lukmuk te hêk Anyô Bêṇ anêṇ loṇ hayabiṇ avômalô lôk hêk nôṇ lôkmala ayova lôk avaka takatu maleṇiṇ. Anyôla miṇ hatôm eyala yeṇ êṇ ami, ma avômalô 144,000 takatu ba bôk Anyô Bêṇ hêv vuli i yôv

* 13:16: ALK 14:9-11; 16:2; 20:4 * 14:2: ALK 1:15; 19:6 * 14:3: Ais 42:10; ALK 5:9; 7:4

hêk pik iyom intu eyala. ⁴ Thêlô ma nê takatu ba miñ bôk eyov avi ami ek malê nena thêlô itip majañ. Thêlô esopa Boksipsip Nakaduñ haveñ loj nômbênj atu ba yani hi. Wapômbênj hêv thêlô vuli hêk avômalô pik malêvônj ma thêlô ibitak hatôm da môñ ek Wapômbênj lôk Boksipsip Nakaduñ. ⁵ Abôyañ te miñ hale thêlô verjñbôlêk ami lôk kambom mi hêk Wapômbênj ma.

Ajela lokwaylô iniñ abô

⁶ Ma yahayê ajela yañ hayovak haveñ leñlêvônj. Yani havalonj Abô Mavi atu ba hamô hatôm wak nômbênj intu sapêñ ek enañ êndênj avômalô anênj pik lomalomama lôk ôdônj lomalomama ma abô lomalomama lôk leñvinjkipik lomalomama sapêñ. ⁷ Ma yani halam kaêk nena, “Nôkô Wapômbênj ma nônem athênj lôkmanjginj êndênj yani ek malê nena waklavônj nindum abô lêk hayô. Nônem yeñ êndênj yani atu ba hapesañ pik lo leñ ma ñgwêk lo ñañ sapêñ.”

⁸*Yôv ma ajela te ju hayô ma hanañ, “Hêv yak, hêv yak. Malak lôk athênj bêñ Babilon hêv yak. Yani bôk hadum ba avômalô pik lôkthô inum anênj waiñ lôklokwayñ ba elo molo ba idum sek lomalomama.”

⁹*Ma ajela te lô haveñ thai yam hayô ma halam lôklala aêntêk, “Anyô late hêv yeñ hathak alim bomañ atu lôk anênj dahô atu ba epesañ ma hawa anênj lêlêyañ hêk uvôn mena bañ, ¹⁰*êñ ma tem yani inum Wapômbênj anênj lamanij êtôm waiñ. Waiñ êñ ma daluk ba manij bomañ. Ôpatu ba hanum ma tem enja vovañ bêñ ênjêk ajela lôk Boksipsip Nakaduñ maleñij ba atum valu solpa tem esañ yani. ¹¹*Ma atum atu ba hêv vovañ hadênj thêlô

* 14:8: Ais 21:9; Jer 51:7-8; ALK 17:2; 18:2,3 * 14:9: ALK 13:12-17

* 14:10: Stt 19:24; Sng 75:8; Ais 51:17,22; Jer 25:15-16; Ese 38:22; ALK 16:19;

20:10 * 14:11: Ais 34:10

anêj yova tem esak ba ni wak nômbênj intu sapênj. Thêlô takatu ba êv yej hadênj alim bomañ lôk anêj dahô atu ba epesañ ba ewa anêj athênj anêj lêlêyañ tem miñ neja lovak dokte ami.” ¹²*Aênj ba avômalô matherj takatu ba esopa Wapômbênj anêj abô balabuñ lôk êvhaviñ Yisu ma nebalonj iniñ êvhaviñ loj ba nimiñ lôklokwañ.

¹³ Ma yahalañô abô te anêj lej hanañ, “Oto aêntêk, ‘Lêk ba hi ma ñê takatu ba esopa Yisu ba ema tem nêômô mavi.’” Ma Lovak Matherj hik abô êj loj haviñ nena, “Avanônj, thêlônij kobom mavi tem ni imbiñ thêlô ba intu tem neja lovak esak iniñ ku malaiñ.”

Ewa pik anêj nôm anônj

¹⁴*Yahamô ma yahayê anyô te hayô hamô buliv tha-puk. Yani hatôm anyô te nakaduñ. Yani hakôk kuluñ gol ma havalonj biñ kamuñ te ba ma kambom. ¹⁵ Ma añela yañ hale yaiñ anêj unyak matherj atu ma halam kaêk hadênj ôpatu ba hamô buliv ba hanañ, “Onja anêm biñ kamuñ ba onde nôm esak ek malê nena waklavônj neja nôm anêj anônj lêk hayô.” ¹⁶ Êj ma ôpatu ba hamô buliv havalu anêj biñ halôk pik ba hadabênj pik anêj nôm anônj lôkthô ba hasup hathak doñtom ba hawa.

¹⁷ Ma añela yañ hale unyak matherj atu ba hamô malak lej ba hawa biñ kamuñ ba ma kambom hatôm anyô hamônj hawa. ¹⁸*Ma añela yañ atu ba hayabiñ atum êbôk da hale yaiñ ba halam kaêk bênj hadênj añela havalonj biñ lôk ma atu nena, “Onja anêm biñ ba odabênj yak waiñ anêj mañgayak takatu ba hamô pik ek malê nena anêj anônj bôk hayôk yôv ba usup esak doñtom.” ¹⁹ Êj ma yani havalu anêj biñ hayô pik ma hasup yak waiñ anônj hathak doñtom ba hatak halôk loj evak waiñ anônj pesa

* 14:12: ALK 13:10 * 14:14: Dan 7:13 * 14:18: Jol 3:13

ek neja anêj thôk. Loj êj ma Wapômbênj anêj loj lamanij. ²⁰* Hamô malak bênj viyaij ma evak yak waij anôj pesa hamô loj evak pesa ba halom ba hale abyarj. Ma avômalô iniñ thalalej haŋgasô halôk pik ba hasuñ aleba hayô bokhos abôlêk ma anêj bênj ma hatôm 300 kilomita.

15

Malaij anêj dañ

¹ Ma yahayê nômbithi bênj yañ hêk leñ ba yahasoñ kambom. Nôm êj ma aêntêk: aŋela baheñvi ba lahavuju evaloñ nômbithi anêj dañ baheñvi ba lahavuju ek malê nena Wapômbênj anêj lamaniñ lêk anêj dañ. ² Ma yahayê nômlate hatôm ŋgwêk ba thêthê mavi hatôm liyali ba eyelañ haviñ atum. Ma ñê takatu ba leñjividoñ ba miñ etak iniñ êvhaviñ ami ba intu êmô alim bomañ lôk anêj dahô atu ba epesañ lôk anêj athên anêj lêlêyañ lu, thêlô imiñ ŋgwêk dañ ba ewa yeñ gita atu ba Wapômbênj hêv hadêj thêlô. ³* Ma êv Wapômbênj anêj anyô ku Mose lôk Boksipsip Nakaduñ iniñ yeñ ba êv nena,
 “Anyô Bênj Wapômbênj Lôklokwañ Lôkthô anêj Ôdôj,
 hudum ku bênj ba intu yêlô asoñ kambom.

Anêm kobom ma thêthônj ma avanôj.

O ma kiñ atu ba hoyabiñ nômkama sapêj hadêj môj anôj ba hi hayô wak nômbênj intu sapêj.

⁴* O iyom ma mathêj, aêj ba avômalô lôkthô nêmbô anêm athên ba nêkô ek o.

Avômalô sapêj êyê anêm ku ma thêthônj ba intu thêlô tem nêlêm ek nêlêm yeñ êndêj o.”

⁵* Vêm ma yahayê hathak loj bô ma malak yeñ anêj loj mathêj anôj anêj leñ hakyav. Wapômbênj anêj abô

* 14:20: Ais 63:3; ALK 19:15

* 15:3: Kis 15:1; Sng 111:2; 139:14; 145:17

* 15:4: Sng 86:9; Jer 10:6-7

* 15:5: Kis 38:21

balabuŋ atu ba hêv hadêŋ Mose hêk loŋ êŋ. ⁶ Ma aŋela baheŋvi ba lahavuju takatu ba ewa malaiŋ baheŋvi ba lahavuju takatu êlêm anêŋ unyak mathêŋ kapô ba ele yaiŋ. Thêlô iniŋ sôp ma thapuk ba mabuŋ mavi ba habi kêdêkêdê ma evaŋgiŋ bokŋgôp gol hawê lawê iniŋ bôm kabum. ⁷ Ma nôm lôkmala ayova takatu te hêv kabum gol baheŋvi ba lahavuju hadêŋ aŋela baheŋvi ba lahavuju takatu. Kabum takêŋ ma Wapômbêŋ atu ba hamô lôkmala hatôm wak nômbêŋ intu sapêŋ anêŋ lamaniŋ halôk ba hayô abôlêk siŋ. ⁸ *Ma Wapômbêŋ anêŋ lôkmaŋgiŋ lôk anêŋ lôklokaŋ anêŋ yova hava unyak mathêŋ kapô siŋ ba anyô late miŋ hatôm imbitak êyô unyak mathêŋ êŋ kapô ami endeba aŋela baheŋvi ba lahavuju takatu iniŋ malaiŋ baheŋvi ba lahavuju takatu ende êndôk am.

16

Aŋela engasô malaiŋ hatôm baheŋvi ba lahavuju halôk pik

¹ Ma yahalaŋô kaêk halêm anêŋ unyak mathêŋ ba hanaŋ hadêŋ aŋela baheŋvi ba lahavuju takatu aêntêk, “Unu noŋgasô Wapômbêŋ anêŋ lamaniŋ atu ba hamô kabum baheŋvi ba lahavuju êndôk pik.”

² *Aŋela môŋ hi ma haŋgasô anêŋ kabum halôk pik ba habitak palê bêŋ ba vovaŋ kambom ba hatêtô avômâlô takatu ba ewa alim bomaŋ anêŋ lêlêyaŋ lôk êv yeŋ hadêŋ anêŋ dahô atu ba epesaŋ.

³ *Ma aŋela te ju hi haŋgasô anêŋ kabum halôk ŋgwêk ba habitak hatôm anyô ŋama iniŋ thôk mandaliŋ. Ma nômkama takatu ba êmô ŋgwêk lôkthô ema.

* 15:8: 1Kiŋ 8:10-11; 2Sto 5:13-14; Ais 6:4

* 16:2: Kis 9:10; ALK 13:12-17

* 16:3: Kis 7:17-21

⁴ Ma aŋela te lô hangasô anêj kabum halôk ɲaj bêj bêtj bêtj lôk ɲaj yaônena sapêj ba lôkthô ibitak thalalej. ⁵ Ma yahalaŋô aŋela atu ba hayabiŋ ɲaj sapêj hanaŋ,
 “O Anyô Mathej, lêk hômô ba bôk hômô. O ma anyô thêthônj ba intu anêm hudum abô ma thêthônj.

⁶ Thêlô bôk engasô avômalô mathej lôk plopet iniŋ thalalej,
 ba intu hôêv thalalej ek thêlô ninum êtôm iniŋ kambom anêj viyaŋ.”

⁷ *Ma yahalaŋô abô te halêm anêj loj êbôk da ba hanaŋ nena,
 “Intu êj, O Anyô Bêj Wapômbêj Lôklokwaŋ Lôkthô anêj Ôdônj,
 ba holaŋô abô ba hôêv vovaŋ viyaŋ, êj ma thêthônj anônj.”

⁸ Ma aŋela te ayova hangasô anêj kabum halôk wak ma Wapômbêj hatak wak ek imbi lôklokwaŋ ba êmbôk avômalô êtôm atum hathaŋ i. ⁹ *Êj ma wak hathaŋ avômalô ba êyôk bubulik ba esokwaŋ Wapômbêj ek malê nena yani ma malaiŋ nômbêj êj anêj ôdônj. Ma doŋtom thêlô miŋ ele kapôlônj liŋ ba êv athêj lôkmaŋgiŋ hadêj yani ami.

¹⁰ *Ma aŋela te baheŋvi hangasô anêj kabum halôk alim bomaŋ anêj loj hayabiŋ avômalô ba momaŋiniŋ bêj hayô anêj loj lôkliŋyak. Êj ma avômalô ethaŋ dahalaŋiŋ ek malê nena vovaŋ kambom. ¹¹ Ma thêlô esokwaŋ Wapômbêj leŋ hathak vovaŋ lo palê, ma doŋtom miŋ ele kapôlônj liŋ ba esopa Wapômbêj ami.

¹² *Ma aŋela te baheŋvi ba lahavute hangasô anêj kabum halôk ɲaj bêj Yupletis ba ɲaj êj hamoma ek

* 16:7: Sng 19:9; ALK 15:3 * 16:9: ALK 9:20-21 * 16:10: Kis 10:22; Ais 8:21-22 * 16:12: Ais 11:15

epesaj lojôndê ek kiñ takatu ba tem nêlêm anêj loj wak hathak. ¹³ Êj ma yahayê ngôk lelaik lokwanjlo hatôm kôkwék êlêm ele Wa bomañ bêtj atu abôlêk lôk alim bomañ atu abôlêk ma plopet abôyanj atu abôlêk. ¹⁴*Thêlô ma ngôk ba idum lavôñij lomaloma. Thêlô i ek nisup kiñ sapêj esak doñtom ek nijik vovak. Vovak êj tem imbitak êndêj Wapômbêtj Lôklokwanj Anôj anêj waklavôñ bêtj.

¹⁵*“Odañ! Tem yasôk kethej êtôm anyô vani. Ôpatu ba hêv lêlê ba anêj sôp hamô haviñ yani ma tem êmô mavi ek malê nena tem yani miñ embeñ kôlôlôñ ba mama ami.”

¹⁶*Êj ma ngôk lô atu isup kiñ sapêj ethak doñtom halôk loj te atu ba elam hathak abô Hiblu nena Amagedoñ.

¹⁷ Ma anjela te bahenji ba lahavuju hanjasô anêj kabum halôk lejlvôñ ba kaêk bêtj te halêm hale unyak mathen anêj loj hayabiñ avômalô nena, “Lêk yôv!” ¹⁸*Êj ma damak hêv ma kakalu hik ba pôk lôklala hayô hamô ba hayô hamô. Ma duviañ bêtj te hayô ba miñ bôk aêj habitak pik ami ek malê nena duviañ êj ma hayôkwij lôklokwanj kambom anôj. ¹⁹*Ma malak bêtj Babilon hapup hi ôdôñ lô ma avômalô lodôñlodôñ iniñ malak bêtjbêtj êv yak. Wapômbêtj lahabi malak bêtj Babilon anêj sek ba intu hêv waiñ lanjaña kambom hadêj yani. ²⁰*Ma ngavithôm lôk dumlolê sapêj i ba mi. ²¹*Ma ôthôm valokwanj hatôm ais halôk anêj lej ba hik avômalô. Ôthôm ais êj anêj malaiñ ma hatôm 50 kilo. Ba intu avômalô esokwanj Wapômbêtj hathak nôm malaiñ êj ek malê nena nôm êj ma malaiñ bomañ.

* 16:14: ALK 19:19 * 16:15: Mat 24:43-44; ALK 3:3 * 16:16: Sek 12:11
 * 16:18: ALK 4:5; 8:5 * 16:19: ALK 14:10 * 16:20: ALK 6:14 * 16:21:
 Kis 9:23-24; ALK 11:19

17

Avi lôk athêṅ hathak sek waliliṅ hawa vuli kambom

¹*Ma aṅela baheṅvi ba lahavuju takatu ba ewa kabum malaiṅ baheṅvi ba lahavuju te halêm hadêṅ ya ma hanaṅ, “Ôlêm, tem yanggik avi lôk athêṅ hathak sek waliliṅ anêṅ vovaṅ atu ba tem enja anêṅ vuli thô êndêṅ o. Yani hayô hamô ṅaṅ bêṅ anôṅ vôv. ²*Kiṅ pik ethak idum sek haviṅ yani ma avômalô pik inum anêṅ yak waiṅ sek haviṅ ba ibitak molo.”

³*Vêm ma Lovak Matherṅ hakôk ya liṅ ba aṅela êṅ hawa ya ba hi loṅ thiliv. Ma yahayê avi te hayô hamô alim bomaṅ thalaleṅ te. Abôma lomalomahathak Wapômbêṅ hatêtô alim êṅ liṅkupik sapêṅ ma anêṅ wakadôk ma baheṅvi ba lahavuju ma yakik laumiṅ. ⁴*Ma avi êṅ hapuk sôp bôsôk lôk thalaleṅ hatôm ṅê valu bêṅ ma evaṅgiṅ nôm kêdêkêdê epesaṅ hathak gol lôk valu kêkêlô lôk kômkom. Yani havalonṅ tase gol ma nôm ôvathek lomalomahathak anêṅ sek waliliṅ anêṅ lônṅolônṅ halôk ba hayô siṅ. ⁵Athêṅ loṅ kapô te ma eto hêk uvôv nena,
 “Malak lôk athêṅ bêṅ Babilon,
 avi sek waliliṅ iniṅ talêbô,
 ma kobom ôvathek pik sapêṅ iniṅ talêbô.”

⁶*Ma yahayê avi êṅ hanum ṅê matherṅ lôk ṅê takatu ba enaṅ abô avanônṅ hathak Yisu iniṅ thalaleṅ ba intu halo molo hatôm hanum waiṅ bêṅ anôṅ.

Yahayê yani ba yahasonṅ kambom. ⁷*Êṅ ma aṅela hanaṅ hadêṅ ya aêntêk, “Aisê ka hosonṅ kambom? Tem yanaṅ avi êṅ lôk alim bomaṅ lôk wakadôk baheṅvi ba lahavuju lôk yakik laumiṅ takatu ba hawa yani anêṅ ôdônṅ bêṅ êndêṅ o.

* 17:1: Jer 51:12-13 * 17:2: Ais 23:17; Jer 51:7; ALK 14:8 * 17:3: ALK 13:1
 * 17:4: Jer 51:7; ALK 18:16 * 17:6: ALK 18:24; 19:2 * 17:7: ALK 13:1

⁸* Alim bomaŋ atu ba hôyê ma bôk hamô ma lêk miŋ hamô ami ma tem etak Viv atu ba ni ek nimbuliŋ yani. Avômalô pik takatu ba iniŋ athêŋ miŋ hamô kapya lôkmala hadêŋ sêbôk atu ba Wapômbêŋ miŋ hapesaŋ pik ami denaŋ, thêlô tem nêgê alim bomaŋ êŋ ba nesoaŋ kambom ek malê nena yani bôk hama yôv.

⁹ “Ŋê lôkauk ma tem neyala nôm êŋ anêŋ ôdôŋ ma aêntêk: Wakadôk baheŋvi ba lahavuju êŋ ma hatôm dum baheŋvi ba lahavuju atu ba avi êŋ hayô hamô loŋ. ¹⁰ Ma anêŋ ôdôŋ yaŋ nena kiŋ baheŋvi ba lahavuju, ba baheŋvi bôk êv yak yôv, ma te êntêk hamô, ma te ma miŋ habitak ami denaŋ. Yani habitak ma tem êmô bidorŋa iyom. ¹¹ Ma alim bomaŋ atu ba bôk hamô ma lêk mi, yanida hatôm kiŋ te baheŋvi ba lahavulô. Yani habitak anêŋ kiŋ baheŋvi ba lahavuju takatu iniŋ. Ba tem ni ek nimbuliŋ yani.

¹²* “Yakik laumiŋ takatu ba hôyê ma kiŋ laumiŋ. Thêlô miŋ bôk ewa iniŋ athêŋ ami denaŋ, ma doŋtom thêlô tem neja athêŋ êtôm kiŋ imbiŋ alim bomaŋ êtôm wak te iyom. ¹³ Thêlô tem iniŋ auk doŋtom ma nênenê iniŋ lôklokwaŋ lôk iniŋ athêŋ êndêŋ alim bomaŋ. ¹⁴ Thêlô tem nijik vovak êndêŋ Boksipsip Nakaduŋ, ma Boksipsip Nakaduŋ tem êmô thêlô lu ek malê nena yani ma ŋê bêŋbêŋ iniŋ Anyô Bêŋ ma kiŋ iniŋ Kiŋ. Ma ŋê takatu ba bôk halam lôk hatak i yôv ba êvhaviŋ yani dedaŋ tem nêmo imbiŋ yani.”

¹⁵ Ma aŋela atu hanaŋ hadêŋ ya aêntêk, “Ŋaŋ atu ba hôyê ma avi sek waliliŋ hayô hamô ma hatôm avômalô lodôŋlodôŋ lôk avômalô lubuŋlubuŋ lôk pik sapêŋ lôk abô sapêŋ. ¹⁶* Yakik laumiŋ lôk alim bomaŋ atu ba hôyê, thêlô tem leŋiŋŋaŋa esak avi sek atu ma tem nimbuliŋ yani ba imiŋ kôlôlôŋ. Thêlô tem nejaŋ anêŋ vathiap ma nêmbôk yani esak atum. ¹⁷ Nôm êŋ habitak ek malê nena

* 17:8: Dan 12:1; ALK 11:7; 13:7 * 17:12: Dan 7:7,24 * 17:16: ALK 18:8

Wapômbên da hatak anêj auk êj halôk thêlô kapôlônjij ek thêlô iniij auk dojtom ba nênmê iniij loj lôkliijyak êndên alim bomañ ek nindum anêj ku atu ba yani lahavij endeba Wapômbên anêj abô sapên injik anôn am. ¹⁸ Ma avi atu ba hâyê ma malak lôk athên bêj atu ba hayabiñ kiñ pik lôkthô.”

18

Babilon hêv yak

¹ Yôv ma yahayê anjela yañ halôk ba halêm anêj malak leñ ba anêj lôklokwañ bêj anôn ma anêj deda habi hayôhêk pik lôkthô. ² *Ma yani halam kaêk lôklala ba hanañ,

“Hêv yak, hêv yak, malak lôk athên bêj Babilon hêv yak. Loj êj lêk ngathiniñ ba avômalô lêk mi ba ngôk lelaik lôk menak kambom lomaloma iyom êmô loj êj.

³ Ek malê nena Babilon ma hatôm avi sek te ba avômalô pik lôkthô inum anêj waiñ lôklokwañ ba elo molo ba idum sek lomaloma.

Ma kiñ pik lôkthô ethak idum sek havij yani.

Avi êj hathak hêv iniij nômkama mavi bêj anôn vuli wak nômbênj intu sapên ba intu pik iniij nê eyabiñ nômkama ibitak nê lôk athên bêj hathak valuseleñ.”

⁴ *Ma yahalañô kaêk yañ halêm anêj leñ ba hanañ,
 “Yenañ avômalô, notak loj intu ma nôlêm yañ
 ek miñ nosopa anêj kobom kambom lôk noja anêj
 malaiñ ami.

* 18:2: Ais 13:21; 34:11-14; Jer 50:39; ALK 14:8

* 18:4: Ais 48:20; Jer 50:8;

51:6,45; 2Ko 6:17

5 *Ek malê nena anêj sek lêk hatôm dumlolê daim te ba hi lej ba Wapômbêj miñ lapaliñ anêj kambom êj ami.

6 *Nônêm malaiñ êndênj yani êtôm atu ba bôk hêv hadênj avômalô vi, lôk nokapo vi êyômô loj imbiñ. Ma waiñ lôklokwañ atu ba bôk hangasô ek avômalô inum, ma nokapo vi êyômô loj imbiñ ek inum.

7 *Yani bôk habam i ba hamô lôk lamavi hathak anêj nômkama bêj anôj, êj ma nônêm vovañ lôk malaiñ êtôm sêbôk atu ba yani habam i.

Hatôm intu hanañ halôk yanida kapô nena,
‘Ya kwini ba yahamô loj neyabiñ avômalô. Ya miñ avi tốp ami ma miñ hatôm yandañ asêj malêj êtôm avi tốp ami ma mi.’

8 *Aêj ba malaiñ bêj lomalama tem êpôm yani kethênj oyañ. Anyô Bêj Wapômbêj atu ba hadum abô ek yani ma lôklokwañ. Ba intu ñama lôk asêj ma bôm bêj tem êpôm yani ma atum tem esañ yani ba kabukla.”

9 * “Ma kiñ pik takatu ba bôk idum sek haviñ yani lôk êyô êmô anêj nômkama bêj anôj loj tem nêgê anêj atum yova ba nedañ asêj malêj esak yani. ¹⁰ Thêlô êkô hathak yani anêj vovañ ba imiñ daim ba elañ,
“ ‘Ai, ai, malak lôk athênj bêj Babilon, o ma malak lôklokwañ.

Ma kethênj oyañ ma anêm sek anêj vovañ lêk hapôm o.’

* 18:5: Stt 18:20-21; Jer 51:9 * 18:6: Sng 137:8; Jer 50:15,29; 2Te 1:6

* 18:7: Ais 47:7-9 * 18:8: ALK 17:16 * 18:9: Ese 26:17; 27:30-35

11 * “Ma pik anêj nê eyabinj nômkama nênem vuli elanj asêj malêj bêj hathak yani ek malê nena anyô late miñ hêv vuli thêlônij nômkama hathak lojbô ami.

12 *Thêlônij nômkama ma gol lo seleva ma valu vuli bêj lôk gwasuj ngwêk ma sôp kêkêlô lôk sôp bôsôk ma sôp thalalej lôk sôp mavi anôj haviñ lôk alokwanj ôv mavi lomaloma lôk nômkama lomaloma epesanj hathak bok elepanj yakik lo alokwanj valuselej bêj lôk aej ma aej mayav lôk valu kêdêkêdê bêjbêj atu ba ethak elav unyak mavi hathak 13 lôk kamuñ vasiñ mavi ma nôm ôv mavi ma nôm êbôk ba ôv mavi lôk nôm ôv mavi epesanj hathak alokwanj thok lôk yak waiñ lôk nôm lêj lêj lo plawa êbôk polom lôk wit eyanj ma bokmanj kao ma boksipsip ma bokhos lôk iniñ yeñ pik takatu ba êvôv lôk nê takatu ba êdô hamô ek nênem i vuli, thêlô ma nê lôk dahôlônij.

14 “Ma nê eyabinj nômkama nênem vuli takêj tem nenanj nena, ‘Babilon, nôm takatu ba lemhaviñ lêk êv i vê hêk o. Anêm nômkama mavi mavi lôk nômkama kêkêlô lôkthô lêk mi ba miñ hatôm ôpôm i esak lojbô ami.’

15 * “Ma nê takatu ba ewa valu bêj hathak nômkama takatu ba Babilon êv vuli ma tem nêkô ek anêj vovanj ba nimiñ daim 16* ma nedañ asêj malêj nena,

“‘Ai, ai, malak lôk athênj bêj,

bôk ik kwêv kêkêlô mavi, bôsôk lo thalalej,

ma ik lêlêyanj gol lôk valu mavi ma kôm kôm hathak

o,

17 *ma dorjtom nômkama kêkêlô bêj êj lêk mi kethenj oyanj!’

“Ma nê bêj yeñ ngwêk sapêj lôk nê ethak yeñ lôk nê idum ku hamô yeñ lôk nê sapêj atu ba idum ku valuselej

* 18:11: Ese 27:36 * 18:12: Ese 27:12-13,22 * 18:15: Ese 27:31,36

* 18:16: ALK 17:4 * 18:17: Ais 23:14; Ese 27:27-29

hamô ngwêk tem nimir daim. ¹⁸ *Ma nêgê anêḡ atum yova ba nedaḡ nena, ‘Malak alê yaḡ hatôm Babilon? Ma mi.’ ¹⁹ Thêlô ibi pik anêḡ vonḡovaḡ hayô hamô leḡḡkadôk ba elaḡ asêḡ malêḡ nena,

“‘Ai, ai malak lôk athêḡ bêḡ. Yêlô atu ba awa yeḡ ngwêk bôk avôv valu bêḡ hêk yani hathak anêḡ nômkama.

Ai, kethêḡ oyaḡ ma lêk ngathiniḡ.’

²⁰ *ḡê leḡ, lemimmavi esak malaiḡ atu ba hapôm yani! Avômalô matheḡ lôk aposel ma plopet, lemimmavi anôḡ. Yani bôk habuliḡ môlô ba intu Wapômbêḡ hêv vovaḡ êḡ viyaḡ hadêḡ yani.”

²¹ *Ma aḡela lôklokwaḡ te hêv valu lôḡḡôlôḡ bomaḡ te liḡ ba habi halôk ngwêk ba hanaḡ, “Malak lôk athêḡ bêḡ Babilon, tem nimbi o lôk leḡḡmaniḡ aêḡ iyom ba miḡ hatôm nêpôm o esak loḡbô ami.

²² *Yeḡ beleḡ lôk yeḡ gita lo abiḡ ma lavuak tem miḡ hatôm nedaḡ esak loḡbô êmô o ami. Lôk ḡê takatu ba epesaḡ nômkama hatôm nêḡmô esak loḡbô ami.

Ma valu êpôpêk nôḡm ma tem miḡ pôk esak loḡbô ami.

²³ *Atum lam te tem miḡ esaḡ deda esak loḡbô ami.

Anyô lo avi tem miḡ neja i esak loḡbô ami.

Anêḡ ḡê ewa nômkama ek êv vuli bôk ewa athêḡ bêḡ hêk avômalô pik maleḡḡḡ.

Oda hosau avômalô pik sapêḡ hathak anêḡ aloyak.

²⁴ *Plopet lôk avômalô matheḡ ma avômalô pik nômbêḡ atu ba bôk ik vônô,

* 18:18: Ese 27:32 * 18:20: Lo 32:43; Ais 44:23; Jer 51:48 * 18:21: Jer 51:63-64; Ese 26:21 * 18:22: Ais 24:8; Ese 26:13 * 18:23: Jer 7:34; 16:9; 25:10 * 18:24: Jer 51:49; ALK 17:6

êŋ ma oda honŋasô iniŋ thalaler. Ba intu malaiŋ êŋ hapôm o.”

19

Avômalô leŋ êbô Wapômbêŋ anêŋ athêŋ

¹ Yôv ma yahalaŋô kaêk te hatôm avômalô bêŋ anôŋ voŋvoŋ anêŋ leŋ ba enaŋ,
“Aleluya!

Alalôaniŋ Wapômbêŋ iyom hatôm nêŋ avômalô bulubiŋ,
ma yani ma lôklokwaŋ lôk athêŋ lôkmaŋgiŋ anêŋ alaŋ.

² *Ek malê nena yani halaŋô abô ba anêŋ abô ma avanôŋ
ma thêthôn.

Yani hêv vovaŋ hadêŋ avi sek waliliŋ atu ba hasau avô-
malô pik ek nindum kambom lomalama,
ma hik anêŋ nê ku leŋkadôk liŋ.”

³ Hathak loŋbô ma thêlô enaŋ,
“Aleluya!

Anêŋ atum yova hathak ba hi wak nômbêŋ intu sapêŋ.”

⁴ Ma avaka 24 takatu lôk nôŋ lôkmala ayova atu êv yak
halôk biŋ ma êv yeŋ hadêŋ Wapômbêŋ atu ba hamô anêŋ
loŋ hayabiŋ avômalô. Ba enaŋ,
“Avanôŋ. Aleluya!”

⁵ Ma abô halêm anêŋ loŋ hayabiŋ avômalô ba hanaŋ,
“Môlô atu ba Wapômbêŋ anêŋ nê ku
lôk nê takatu ba ôkô ek yani,
ma nê athêŋ yaô lôk athêŋ bêŋ,
môlô lôkthô nômbô alalôaniŋ Wapômbêŋ.”

⁶ *Ma yahalaŋô voŋvoŋ bêŋ hatôm avômalô
lubuŋlubuŋ hatôm ŋaŋ bêŋ halaŋ ba pôk ma hatôm
kakalu lôklokwaŋ hik hamiŋ ba halam,
“Aleluya,

* 19:2: Lo 32:43; ALK 6:10 * 19:6: ALK 14:2

lêk alalôaniņ Anyô Bêņ Wapômbêņ Lôklokwaņ
hayabiņ nôm kama lôkthô!

7 *Boksipsip Nakaduņ anêņ waklavôņ enja avi lêk halêm
ba yanavi lêk hapôpêk i yôv.

Ba intu alalô nambôî ba leņiņmavi ma nanêm athêņ
lôkmaņgiņ êndêņ yani.

8 Sôp kêkêlô thapuk mabuņ mavi bôk êv yôv hadêņ avi êņ
ek ipuk.”

Sôp kêkêlô thapuk anêņ ôdôņ nena avômalô matherj iniņ
ku mavi.

9 *Ma aņela hanaņ hadêņ ya nena, “Oto aêntêk: ŋê
takatu ba bôk elam i yôv ek nêyô nejaņ Boksipsip Nakaduņ
anêņ waklavôņ enja avi anêņ nôm nêmo lôk leņiņmavi.”
Vêm ma hanaņ hadêņ ya nena, “Êntêk ma Wapômbêņ
anêņ abô avanôņ.”

10 *Ma yahêv yak hêk yani valuvi ek yanêm yeņ êndêņ
yani. Ma doņtom yani hanaņ hadêņ ya, “Dô! Ya anyô
ku hatôm o lôk môlôviyaņ takatu ba ovaloņ abô atu ba
Yisu hanaņ bêņ. Wapômbêņ hathak hêv abô hadêņ plopet
ek nenaņ abô avanôņ esak Yisu. Ba intu nêm yeņ êndêņ
Wapômbêņ iyom.”

Anyô hayô hamô bokhos thapuk

11 *Ma yahayê leņ hakyav ba bokhos thapuk te hamiņ.
Ma ôpatu ba hayô hamô ba elam nena “Anyô Hasopa
Anêņ Abô” ma “Anyô Abô Avanôņ”. Yani hathak hadum
abô ba hik vovak thêthôn iyom. 12 *Yani madaluk hatôm
atum dahalaņ, ma anêņ wakadôk ma kiņ iniņ kuluņ bêņ
anôņ hamô. Athêņ te eto hêk yani ba anyô te miņ hayala

* 19:7: Ais 61:10; ALK 21:2 * 19:9: Mat 22:2 * 19:10: Ap 10:25-26;
ALK 22:8-9 * 19:11: Sng 96:13; Ais 11:4; ALK 1:5; 6:2 * 19:12: Dan 10:6;
ALK 1:14; 2:17

ami, ma yanida iyom hayala. ¹³ *Yani hik kwêv daim te atu ba eson halôk thalalej. Yani anêj athêj nena, “Wapômbêj Anêj Abô”. ¹⁴ Ma jê vovak anêj lej ipuk sôp thapuk mabuñ mavi kêkêlô ba ethak bokhos thapuk ba esopa yani evenj yam. ¹⁵ *Ma biñ vovak ma te hale yani abôlêk ek injik vovak êndêj avômalô pik. Yani tem eyabiñ thêlô esak anêj lôklokwanj lôk anêj kôm aej. Yani tem embak avômalô êtôm evak waiñ anôj pesa ek malê nena Wapômbêj Lôklokwanj lajaña kambom. ¹⁶ *Ma anêj kwêv daim anêj vavuj ma eto athêj hayôhêk aêntêk, “Kiñ iniñ Kiñ ma jê bêtjbetj iniñ Anyô Bêtj.”

¹⁷ *Ma yahayê aña te hamiñ wak ba halam kaêk lôklala ba hanaj hadêj menak nômbêj atu ba eyovak evenj lejêlvônj nena, “Wapômbêj hapôpêk nômbêj ba nôlêm nosak doñtom ¹⁸ ek ongwaj kiñ lôk jê vovak laik ma jê lôklokwanj lo bokhos lôk jê takatu ba êyômô lôk avômalô lôkthô iniñ vathiap. Ma ongwaj jê takatu ba êmô alañsi vibij lôk jê takatu ba alañsi mi ma jê bêtjbetj lôk jê yaônena iniñ vathiap.”

¹⁹ Ma yahayê alim bomañ atu lôk pik iniñ kiñ lôk iniñ jê vovak ethak doñtom ek nijik vovak êndêj bokhos anêj alañ lôk anêj jê vovak. ²⁰ *Ma evalonj alim bomañ lôk plopet abôyanj. Plopet abôyanj bôk hadum lavônijñ hathak alim bomañ anêj lahaviñ ba hasau avômalô takatu ba ewa alim bomañ anêj lêlêyanj ba êv yeñ hathak anêj dahô atu ba epesaj. Êñ ma ibi plopet abôyanj lôk alim bomañ halôk atum kasukthôm atu ba hathajñ hathak atum valu solpa. ²¹ Ma ik jê vovak vi atu ba êmô denaj vônô hathak biñ vovak atu ba hale ôpatu ba hayô hamô bokhos abôlêk. Ma menak sapêj eyaj iniñ vathiap ba lejijviyak.

* 19:13: Ais 63:1-3; Jon 1:1,14 * 19:15: Sng 2:9; ALK 1:16; 14:20 * 19:16:

ALK 17:14 * 19:17: Ese 39:17-20 * 19:20: ALK 13:12-17; 20:10

20

Sadaṅ hamô koladôṅ hatôm sondabêṅ 1,000

¹*Ma yahayê aṅela te halôk anêṅ malak leṅ ba halêm. Yani hawa Viv abôlêk atu anêṅ vovaleṅ lôk havalonṅ yak seṅ bêṅ te hêk yani baṅ. ²⁻³*Ma havalonṅ Wa bomaṅ bêṅ atu loṅ. Wa êṅ ma umya bôsêbôk atu ba anêṅ athêṅ nena Sadaṅ, yani ma ṅgôk iniṅ anyô bêṅ. Ba hakak va lo baṅ loṅ ba habi halôk Viv atu ma hik abôlêk siṅ ma hakak loṅ ba hamô hatôm sondabêṅ 1,000 ek miṅ yani esau avômalô pik esak loṅbô ami endeba êtôm sondabêṅ 1,000 atu anêṅ daṅ am. Vêm ma Wapômbêṅ tem nêm yani ende yaiṅ ba êmô bidonṅna iyom.

⁴*Ma yahayê ṅê bêṅbêṅ iniṅ loṅ eyabiṅ avômalô lôk ṅê takatu ba êmô loṅ êṅ ba Wapômbêṅ hêv lôklokwaṅ hadêṅ thêlô ek nedaṅô abô. Ma yahayê avômalô dahôlôṅṅiṅ takatu bôk enaṅ abô hathak Yisu lôk evalonṅ Wapômbêṅ anêṅ abô loṅ ba intu edabêṅ leṅselo kisi. Thêlô miṅ êv yeṅ hathak alim bomaṅ lôk anêṅ dahô atu ba epesaṅ lôk miṅ ewa anêṅ lêlêyaṅ hêk luvôṅṅiṅ lôk baherṅṅiṅ ami. Ma thêlô iviyô ba ewa lôkmala hathak loṅbô ba eyabiṅ pik haviṅ Kilisi hatôm sondabêṅ 1,000. ⁵Waklavônṅ êṅ ma avômalô iviyô ba ewa lôkmala anêṅ môṅ. Ma ṅê ṅama vi ma tem miṅ nimbiyô ami denaṅ endeba sondabêṅ 1,000 atu anêṅ daṅ am. ⁶*ṅê takatu ba iviyô ba ewa lôkmala hamônṅ tem nêmô mavi lôk nêmô matheṅ. ṅama haveṅ yam miṅ hatôm imbuliṅ thêlô dokte ami, milôk. Ma tem nimbitak Wapômbêṅ lo Kilisi iniṅ ṅê êbôk da ba neyabiṅ pik imbiṅ Kilisi êtôm sondabêṅ 1,000.

Sadaṅ hêv yak

* 20:1: ALK 9:1 * 20:2-3: Stt 3:1; ALK 12:9 * 20:4: Dan 7:9,22,27; 1Ko 6:2; ALK 13:17 * 20:6: ALK 1:6

⁷ Sondabêñ 1,000 anêñ dañ, ma tem nedate koladôn abôlêk vê ek Sadañ ende yañ. ⁸* Ma yani tem ni pik sapêñ ek esau avômalô lodôn lodôn ek isup i esak doñtom ek nijik vovak. Thêlô hatôm thathe ñgwêk ba thêlôninñ athêñ nena Gok lo Magok.

⁹* Ma Sadañ lôk anêñ ñê vovak i pik sapêñ ba ekalabu avômalô mathenñ hêk malak atu ba Wapômbênñ lahaviñ siñ. Ma doñtom atum halôk anêñ leñ ba hathañ i thô. ¹⁰* Êñ ma ibi Sadañ atu ba bôk hasau avômalô halôk kasukthôm atu ba hathañ hathak atum valu solpa. Loj êñ bôk ibi alim bomañ lôk plopet abôyañ halôk yôv. Thêlô tem neja vovañ êtôm wak lo bôlôvônñ nômbênñ intu sapêñ.

Anyô Bêñ hadum abô

¹¹ Ma yahayê Anyô Bêñ hayô hamô anêñ balê kiñ thapuk mavi atu ba hathak hamô ek hayabiñ avômalô pik sapêñ. Ma pik lo leñ êsôv ek yani ba i. Ba iniñ loj mi. ¹²* Ma yahayê ñê ñama sapêñ, ñê lôk athêñ bênñ lôk ñê athêñ mi, imiñ habobo Anyô Bêñ anêñ loj hayabiñ avômalô. Ma ekyav kapy doho vê. Ma ewa kapy yañda ba ekyav haviñ ba kapy êñ ma kapy lôkmala. Ma Anyô Bêñ hadum abô hathak ñê ñama hathak iniñ kobom takatu ba bôk eto hêk kapy doho atu lêk ekyav hamônñ. ¹³* Ma ñgwêk hêv ñê ñama takatu ba êmô yani kapô ba i. Ma ñama lôk ñama iniñ loj thai êv ñê ñama takatu ba êmô thai kapô ba i. Ma sapêñ i ek Anyô Bêñ indum abô esak thêlôninñ kobom takatu ba bôk idum. ¹⁴ Ma Wapômbênñ habi kobom ñama lôk ñama iniñ loj halôk atum atu ba hathañ hêk hatôm kasukthôm. Atum kasukthôm êñ ma

* 20:8: Ese 38:2,9,15-16 * 20:9: 2Kiñ 1:10 * 20:10: Sng 11:6; ALK 19:20; 21:8 * 20:12: Dan 7:9-10; Mat 25:31-46; Ap 17:31; 2Ko 5:10; ALK 13:8
* 20:13: Lom 2:6; 1Pi 1:17; ALK 2:23; 22:12

ṅama haveṅ yam. ¹⁵ Avômalô takatu ba miṅ êpôm iniṅ athêṅ hêk kapya lôkmala atu ami ma ibi thêlô halôk atum kasukthôm êṅ.

21

Jelusalem lukmuk

¹*Ma yahayê pik lo leṅ bô ele i liliṅ ma pik lo leṅ lukmuk ibitak êk. Ma ṅgwêk mi haviṅ. ²*Ma yahayê unyak matherṅ Jelusalem lukmuk halêm anêṅ Wapômbêṅ anêṅ leṅ ba epesaṅ yani hatôm avi hik nômkama mavi ek enja anyô. ³*Ma yahalaṅô abô bêṅ halêm anêṅ Anyô Bêṅ anêṅ loṅ hayabiṅ avômalô ba hanaṅ nena, “Lêk Wapômbêṅ hamô haviṅ avômalô ba tem yani êmô imbiṅ thêlô. Tem thêlô nimbitak yani anêṅ avômalô ma Wapômbêṅ da tem êmô imbiṅ thêlô ba imbitak thêlôniṅ Wapômbêṅ. ⁴*Yani tem esav thêlô malleriṅ thôk sapêṅ vê. Ba ṅama lo asêṅ malêṅ ma kapôlôṅiṅ malaiṅ lôk vovaṅ tem miṅ êmô ami ma mi ek malê nena kobom bô takêṅ lêk hi ba mi.”

⁵*Ma ôpatu ba hamô loṅ hayabiṅ avômalô hanaṅ nena, “Ondaṅô! Yahapesaṅ nômkama sapêṅ habitak lukmuk!” Êṅ ma yani hanaṅ nena, “Abô êntêk ma abô avanôṅ ek avômalô nêṅmimbiṅ ba intu oto êndôk kapya.”

⁶*Ma yani hanaṅ hadêṅ ya, “Lêk yôv! Ya anyô môṅ lôk haveṅ yam haviṅ. Môṅ anôṅ ma yhamô ma nômkama sapêṅ anêṅ daṅ ma tem yamô aêṅ iyom. Avômalô lôkthô atu ba ethakmuniiṅ ma tem yanêm ṅaṅ atu ba hêv lôkmala anêṅ onaṅ ek ninum ma anêṅ vuli mi. ⁷*Ôpatu ba lavidonṅ

* 21:1: Ais 65:17; 2Pi 3:13 * 21:2: Ais 52:1; 61:10; Hib 11:16; 12:22; ALK 3:12 * 21:3: Wkp 26:11-12; Ese 37:27; Sek 2:10; 2Ko 6:16 * 21:4: Ais 35:10; 65:19; ALK 7:17 * 21:5: 2Ko 5:17 * 21:6: Ais 55:1; Jer 2:13; Jon 7:37; ALK 1:8,17; 22:17 * 21:7: 2Sml 7:14; 1Sto 17:13; Sng 89:26-27

ba miñ hêv yak ami ma tem enja nômkama takêntêk. Lôk tem yambitak anêñ Wapômbênj ma yani imbitak yenañ okna. ⁸*Ma doñtom nê êkô ba etak iniñ êvhaviñ lôk nê êvhaviñ ami ma nê idum sek ôvathek anôñ lôk nê ik anyô vônô lôk nê idum sek waliliñ ma nê siniñ ma nê êvhaviñ ngôk lôk nê abôyan, thêlô sapênj tem ini atum kasukthôm atu ba hathañ hathak valu vovañ solpa. Êñ ma ñama yañ haveñ yam.”

⁹ Ma aņela baheñvi ba lahavuju takatu ba bôk ewa kabum malaiñ bêñ anêñ dañ baheñvi ba lahavuju takatu te halêm hanañ hadênj ya nena, “Ôlêm ek yañgik avi lukmuk atu ba Boksipsip Nakaduñ tem enja thô êndênj o.” ¹⁰*Êñ ma Lovak Matheñ hakôk ya liñ ba aņela atu hawa ya ba hi dumlolê daim bêñ te ma hik unyak matheñ Jelusalem atu ba hamô haviñ Wapômbênj halôk ba halêm thô hadênj ya. ¹¹*Malak êñ habi Wapômbênj anêñ deda lôkmañgiñ loj. Ma habi kêdêkêdê hatôm valu mavi anôñ te anêñ athênj nena jaspa ba mabuñ anôñ hatôm liyali. ¹²*Ma anêñ badênj ma lôklokwañ ba daim kambom lôk abôlêk laumiñ ba lahavuju. Ma aņela laumiñ ba lahavuju eyabiñ badênj abôlêk tomtom. Ma Islael iniñ ôdônj laumiñ ba lahavuju iniñ athênj eto hêk badênj abôlêk takênj tomtom. ¹³Badênj abôlêk lokwañlô hêk loj wak hathak, ma lô hêk loj wak halôk ma lô hêk vi ba vi. ¹⁴Ma badênj anêñ landiñ ma valu laumiñ ba lahavuju hamiñ ba Boksipsip Nakaduñ anêñ aposel laumiñ ba lahavuju iniñ athênj hayôhêk.

¹⁵*Ma aņela atu ba hanañ abô haviñ ya hawa kôm êv dônj epesañ hathak gol ek nêm dônj ek malak anêñ daim lôk anêñ badênj lôk anêñ abôlêk. ¹⁶Ma malak êñ anêñ

* 21:8: Mat 25:41; ALK 20:15; 22:15 * 21:10: Ese 40:2 * 21:11: Ais 60:1-2,19 * 21:12: Ese 48:30-35 * 21:15: Ese 40:3; ALK 11:1

daim lôk bidorj hatôm dorjtom iyom. Ma aņela hawa anêj kôm ba hêv dôj hathak malak anêj daim ba bidorj ba tibum sapêj ma lôkthô hatôm 12,000 stadia.* ¹⁷ Ma aņela hêv dôj hathak malak anêj badêj ba anêj valaluk ma hatôm 144 kubit. Dôj êj ma aņela anêj ma dorjtom anyô iniņ dôj ma aêj iyom.* ¹⁸ *Malak anêj badêj epesaņ hathak valu anêj athêj jaspera, ma malak lôkthô epesaņ hathak gol atu ba mabuņ anôj hatôm liyali. ¹⁹ Ma malak anêj badêj landiņ ma valu bêj bêj ba epesaņ hathak valu lêlêyaņ mavi mavi. Valu môj ma thalalej mabômabô ba anêj athêj nena jaspera, ma valu havej yam ma bôsôk ba anêj athêj nena sapaia, ma valu te lô ma lêlêyaņ thapuk ba anêj athêj nena aget, ma valu te ayova ma saņgek ba anêj athêj nena emelal, ²⁰ ma valu te bahejvi anêj lêlêyaņ ma thalalej ba anêj athêj nena sadonikis, ma valu bahejvi ba lahavute ma thalalej ba anêj athêj nena konilian, ma valu bahejvi ba lahavuju ma mayav ba anêj athêj nena klisolait, ma valu bahejvi ba lahavulô ma bôsôk ba anêj athêj nena belil, ma valu bahejvi ba lahavuva ma thalalej hayavônô ba anêj athêj nena topas, ma valu laumiņ ma thapuk ba anêj athêj nena klisoples, ma valu laumiņ ba lahavute ma bôsôk ba anêj athêj nena haiasin ma valu laumiņ ba lahavuju ma bôsôk mabô ba anêj athêj nena ametis. Thêlô epesaņ badêj anêj landiņ hathak valu mavi takêj. ²¹ Ma badêj abôlêk laumiņ ba lahavuju tomtom ma epesaņ hathak gwasuņ thapuk dôj dôj mavi te anêj ŋgwêk. Ma malak anêj loņôndê ma epesaņ hathak gol mabuņ hatôm liyali thapuk anôj.

²² Ma Anyô Bêj Wapômbêj Lôklokwaņ Lôkthô anêj

* 21:16: 12,000 stadia ma hatôm 2,200 kilomita. * 21:17: 144 kubit ma hatôm 65 mita. * 21:18: Ais 54:11-12

Ôdôn lôk Boksipsip Nakaduꝝ thaida intu loꝝ êꝝ anêꝝ unyak mathenꝝ ba intu miꝝ yahayê unyak mathenꝝ yaꝝ ami. ²³ *Ma malak êꝝ ma Wapômbênꝝ anêꝝ deda lôkmaꝝgiꝝ habi hayô hêk ma Boksipsip Nakaduꝝ hatôm anêꝝ atum lam. Aênꝝ ba intu wak lo ayônꝝ miꝝ ibi ami. ²⁴ *Avômalô pik sapênꝝ tem nemberꝝ malak êꝝ anêꝝ deda. Ma pik iniꝝ kiꝝ lôkthô tem neja iniꝝ athênꝝ lôkmaꝝgiꝝ ba ini loꝝ êꝝ. ²⁵ *Bôlôvônꝝ tem ênjêk loꝝ êꝝ ami ba intu badênꝝ abôlêk tem abyayꝝ iyom. ²⁶ Ma avômalô sapênꝝ iniꝝ nômkama lôkmaꝝgiꝝ lomaloma lôk athênꝝ bênꝝ tem neja ba ini loꝝ êꝝ. ²⁷ *Ma dorꝝtom nôm lelaik lôk nê idum kobom ôvathek lôk nê enaꝝ abôyaꝝ miꝝ hatôm nêyô malak êꝝ kapô ami. Mi, nê takatu ba iniꝝ athênꝝ hêk Boksipsip Nakaduꝝ anêꝝ kapyã lôkmala iyom hatôm nêyô malak êꝝ.

22

Ꝟaꝝ lôk alokwaꝝ atu êv lôkmala

¹ *Êꝝ ma aꝝela hik Ꝟaꝝ atu ba hêv lôkmala thô hadênꝝ ya. Ꝟaꝝ êꝝ ma mabuꝝ hatôm liyali ma anêꝝ onaꝝ hêk Wapômbênꝝ lo Boksipsip Nakaduꝝ iniꝝ loꝝ eyabiꝝ avômalô. ² *Ma Ꝟaꝝ êꝝ halaꝝ hasopa malak êꝝ anêꝝ loꝝônðê bênꝝ malêvônꝝ. Ꝟaꝝ êꝝ anêꝝ daꝝ luvu ma alokwaꝝ atu ba hêv lôkmala hamiꝝ ba hik anêꝝ va hatôm ayônꝝ lôkthô. Sondabênꝝ te ma hik anônꝝ hatôm bôlônꝝ laumiꝝ ba lahavuju. Ma anêꝝ Ꝟaꝝuꝝ hathak hadum avômalô lodônꝝlodônꝝ sapênꝝ iniꝝ lijiꝝ mavi. ³ Ma malaiꝝ atu ba bôk hapôm pik sapênꝝ hadênꝝ bôsêbôk ba Adam lo Ewa idum kambom ba êv yak ma tem miꝝ imbitak esak loꝝbô ami.

* 21:23: Ais 60:19-20; ALK 22:5 * 21:24: Ais 60:3,5 * 21:25: Ais 60:11
 * 21:27: Ais 52:1; Ese 44:9; 1Ko 6:9-10 * 22:1: Ese 47:1 * 22:2: Stt 2:9;
 Ese 47:12; Jol 3:18; Sek 14:8

Wapômbênj lôk Boksipsip Nakaduj iniņ loj eyabiņ avômalô hamô loj êņ ba anêņ ñe ku tem nênem yeņ êndênj yani. ⁴*Tem thêlô nêgê yani thohavloma lôk anêņ athêņ ênjêk thêlô luvônj. ⁵*Bôlôvônj mi hêk loj êņ ek malê nena Anyô Bêņ Wapômbênj da hamô hatôm thêlônj deda. Aêņ ba atum lam lôk wak iniņ ku mi. Ma wak nômbênj intu sapêņ ma avômalô loj êņ tem nêôm êtôm kiņ ba neyabiņ loj êņ.

Yisu tem êlêm kethej

⁶*Ma aņela hanaņ hadêņ ya, “Abô takêntêk ma abô avanônj ek nênemimbiņ. Ma Anyô Bêņ Wapômbênj atu ba hêv anêņ Lovak Matherj hadêņ anêņ plopet, yani hêv anêņ aņela ek injik nôm atu ba tem imbitak kethej thô êndênj anêņ avômalô ku.”

⁷*Ma Yisu hanaņ nena, “Odaņô! Tem yasôk kethej. Ba ôpatu ba hêvHAVIÑ abô plopet takatu ba hêk kapy a êntêk êņ, yani êņ êmô mavi.”

⁸*Ya ma Jon atu ba yahalaņô lôk yahayê nôm takêntêk. Ma yahalaņô lôk yahayê yôv, ma yahêv yak halôk hêk aņela atu ba hik nôm takêņ thô hadêņ ya valuvi ek yanêm yeņ êndênj yani. ⁹Ma doņtom yani hanaņ hadêņ ya, “Dô! Ya anyô ku haviņ o lôk môlôviyaņ plopet lôk avômalô lôkthô atu ba esopa kapy a êntêk anêņ abô. Nêm yeņ êndênj Wapômbênj iyom.”

¹⁰Ma yani hanaņ hadêņ ya nena, “Waklavônj lêk habobo ba miņ umbuņ abô plopet takatu ba hêk kapy a êntêk ênjêk loj kapô ami. ¹¹*Ôpatu ba hadum kambom, yani tem indum kambom thêthô. Ma ôpatu ba hadum kobom lelaik, yani tem indum kobom lelaik thêthô. Ma ôpatu ba

* 22:4: Mat 5:8; ALK 3:12 * 22:5: Dan 7:18,27; ALK 5:10; 20:6; 21:23,25

* 22:6: ALK 1:1 * 22:7: ALK 1:3 * 22:8: ALK 19:10 * 22:11: Dan 12:10

hadum kobom thêthôn, yani tem indum kobom thêthôn thêthô. Ma ôpatu ba hamô mathej, yani tem êmô mathej thêthô.”

¹²*Ma Yisu hanañ nena, “Odañô! Tem yasôk kethej ba yanêm vuli viyañ êndên avômalô sapênj êtôm nômkama takatu ba idum. ¹³*Ya anyô môñ ba anyô havej yam haviñ. Môñ anôn ma yahamô ma nômkama sapênj anênj dañ ma tem yamô aênj iyom. Ya ma nômkama sapênj anênj ôdônj lôk nômkama sapênj anênj dañ. ¹⁴*ñê takatu ba ithik iniñ sôp ma nêmo mavi ek malê nena thêlô hatôm nejanj alokwanj atu ba hêv lôkmala anênj va ma nimbitak nêyô malak anênj badênj abôlêk ba ini kapô. ¹⁵Ma doñtom ñê takatu ba iniñ kobom hatôm avuñj lôk ñê siniñ lôk ñê sek lôk ñê ik anyô vônô lôk ñê êvhaviñ ñgôk lôk ñê leñiñhaviñ nenañ abôyanj ba idum hi thêthô, thêlô sapênj tem nêmo malak êñ anênj badênj viyaiñ.

¹⁶*“Ya ma Yisu. Yahêv yenañ ajela ek nêmo abô êntêk êndênj môlô ek avômalô ôdônj takatu ba êvhaviñ. Ya ma Devit anênj ôdônj anênj su lukmuk lôk anênj lim. Ya ma vuliñ damiñ atu ba habi deda bênj.”

¹⁷*Ma Lovak Mathej lôk Boksipsip Nakaduñ anênj avi lukmuk atu ba tem thai neja i enañ nena, “Ôlêm.”

Ma avômalô takatu ba elañj abô êntêk ma lôkthô enañ nena, “Ôlêm.”

Opalêla takatu ba ethakmuniñ ma nêlêm. Ma thêlô leñiñhaviñ ninum ñañj atu ba hêv lôkmala ma nêlêm ninum ñañj lôkmala atu ba anênj vuli mi.

Jon hanañ abô balabuñ

* 22:12: Ais 40:10; Jer 17:10; ALK 2:23 * 22:13: Ais 44:6; ALK 1:8,17; 21:6

* 22:14: Stt 2:9; 3:22 * 22:16: Nam 24:17; Ais 11:1,10; Lom 1:3; ALK 2:28;

5:5 * 22:17: Ais 55:1; ALK 21:6

¹⁸ *Yahanaj lôklokwanj hadêj avômalô lôkthô atu ba elanjô abô plopet takatu ba hêk kapyâ êntêk nena anyô te hatak abô yanja hayôhêk kapyâ êntêk loj, ma tem Wapômbêj nê m malaij atu ba hêk kapyâ êntêk viyanj êndêj yani. ¹⁹ Ma aêj iyom ma anyôla hêv abô plopet bute vê hêk kapyâ êntêk, ma Wapômbêj tem nê m yani vê ênjêk alokwanj atu ba hêv lôkmala anêj va lôk unyak mathêj atu ba enaj hêk kapyâ êntêk.

²⁰ *Yisu da hik abô takêj loj nena, “Avanôj bi j, tem yasôk kethêj.”

Anyô Bêj Yisu ôlê m! Avanôj.

²¹ Anyô Bêj Yisu anêj wapôm êmô imbi j avômalô mathêj lôkthô. Avanôj.

* 22:18: Lo 4:2; 12:32 * 22:20: Mat 24:30-31; 1Ko 16:22

Wapômbênj Anêj Abô Matherj
The New Testament in the Malei-Hote Language of Papua New
Guinea

Nupela Testamen long tokples Maei-Hote long Niugini

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc. and The Malê people

Language: Hotê-Malê (Malei-Hote)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: The Malê people

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 24 Apr 2018 from source files dated 24 Apr 2018

c8e90bc3-6cab-57b1-9a48-04f5f30fe59a